

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу
Інститут архітектури та будівництва «ІФНТУНГ-ДОННАБА»
Кафедра архітектури і дизайну

(прізвище, ім'я, по батькові)

УДК _____
(індекс)

БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

Центр сучасного мистецтва та творчих практик в м. Івано-Франківськ

(назва роботи)

Архітектура та містобудування

(назва освітньої програми)

191 Архітектура та містобудування

(шифр і назва спеціальності)

Робота містить результати власних досліджень, використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело:

Здобувач освітнього ступеня Кріль Н. О.
(підпис, ініціали та прізвище здобувача)

Науковий керівник

Березовський Юрій Людвігович, викладач кафедри архітектури і дизайну
(підпис, прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання керівника)

Допущено до захисту

Завідувач кафедри архітектури і дизайну

проф. Олексій ЯЩЕНКО
(посада) (підпис) (дата) (ініціали та прізвище)

Івано-Франківськ – 2026
Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

(повне найменування закладу вищої освіти)

Інститут архітектури та будівництва «ІФНТУНГ-ДонНАБА»

Кафедра архітектури і дизайну

Освітній рівень

бакалавр

Спеціальність 191– Архітектура та містобудування

(шифр і назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

« ____ » _____ 2026 року

ЗАВДАННЯ
НА БАКАЛАВРСЬКУ РОБОТУ СТУДЕНТОВІ

Крілю Назарію Олександровичу

1. Тема Центр сучасного мистецтва та творчих практик, керівник роботи Березовський Юрій Людвігович, викладач кафедри АіД, затверджені наказом закладу вищої освіти від “ 30 ” березня 2026 року № 153/7
2. Строк подання студентом роботи 23.06.2026
3. Вихідні дані до роботи підоснова ділянки біля Автостанції №2 по вулиці Горбачевського
4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити) принципи архітектурно - планувальної організації арт центрів, нормативна база (вивчення потрібних ДБН), світовий досвід, містобудівний аналіз, обґрунтування вибору ділянки, контекстуальний аналіз, фізико - географічні та природно - кліматичні умови, функціонально - розпланувальне рішення, опис генерального плану, архітектурно - планувальне рішення об'єкта, об'ємно - просторове рішення об'єкта, композиційно - просторове рішення об'єкта, техніко - економічні показники.
5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень) передпроектний аналіз (графо – аналітичні, класифікаційні схеми), функціональне зонування, генеральний план, фасади, розрізи, плани всіх будівель.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
1	Смадич Іван Петрович, канд. арх., доц. кафедри АіД		
2	Смадич Іван Петрович, канд. арх., доц. кафедри АіД		
3	Смадич Іван Петрович, канд. арх., доц. кафедри АіД		

7. Дата видачі завдання

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів бакалаврської роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
	Отримання та обговорення завдання	15.01-10.02.2026	
	Дослідження теми; опрацювання теоретичних джерел; вивчення світового досвіду.	20.02-21.02.2026	
	Фотофіксація ділянки; Робота над аналітичними схемами.	10.03-20.03.2026	
	Розробка ідейної концепції проектного рішення.	20.03-29.03.2026	
	Розробка генерального плану	1.04-15.05.2026	
	Розробка об'ємно-планувального вирішення об'єкта	20.03-23.04.2026	
	Розробка основних креслень (плани, фасади, розріз).	21.04-15.06.2026	
	Розробка візуалізацій.	15.06-21.06.2026	
	Графічне оформлення дипломного проекту.	16.06-20.06.2026	
	Робота над пояснювальною запискою.	10.02-21.06.2026	
	Узагальнення та завершення дипломного проекту.	19.06-21.06.2025	

Студент _____

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Керівник роботи _____

(підпис)

(прізвище та ініціали)

ЗМІСТ

ВСТУП.....	7
РОЗДІЛ 1. ПЕРЕДПРОЄКТНИЙ АНАЛІЗ.....	8
1.1. Актуальність теми.....	8
1.2. Аналіз вітчизняного досвіду. Унікальність проєктного об'єкта.....	10
1.3. Класифікація арт-центрів.....	21
1.4. Перелік функціонального наповнення Центру.....	26
1.5. Аналіз світового досвіду.....	28
ВИСНОВОК ДО РОЗДІЛУ 1.....	41
РОЗДІЛ 2. АНАЛІТИЧНА ЧАСТИНА ПРОЄКТУ.....	42
2.1. Розташування ділянки в контексті Івано-Франківська.....	42
2.2. Аналіз комунікаційно-транспортної мережі.....	43
2.3 Аналіз історико-архітектурної цінності навколишньої забудови.....	45
2.4 Комплексний містобудівний аналіз території проєктування.....	46
2.5. Комплексна оцінка потенціалу Центру на основі SWOT аналізу.....	47
2.6. Фотофіксація ділянки.....	48
2.7. Організація функціонально-планувальної структури земельної ділянки.....	52
ВИСНОВОК ДО РОЗДІЛУ 2.....	54
РОЗДІЛ 3. ПРОЄКТНА ЧАСТИНА.....	56
3.1. Обґрунтування вибору ділянки.....	56
3.2. Генеральне планування.....	57
3.3. Архітектурно-планувальна структура проєктованого об'єкту.....	60
3.3.1. План на відмітці +0.000.....	60
3.3.2. План на відмітці +4.200.....	64
3.4. Об'ємно-просторове рішення	67
3.4.1. Фасади.....	67
3.4.2. Розріз.....	69

3.4.3. Візуалізація.....	70
3.5. Реалізація вимоги інклюзивності та безпеки користувачів проектованого об'єкту.....	71
3.5.1. Інклюзивність.....	71
3.5.2. Пожежна безпека.....	73
3.5.3. Укриття.....	74
3.6. Енергоефективність.....	76
3.7. Техніко-економічні показники.....	77
ВИСНОВОК ДО РОЗДІЛУ 3.....	78
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	79

Вступ

Сучасне суспільство дуже швидко змінюється, постійно шукаючи нові форми спілкування та самовираження. Окрім того, складний період, у якому сьогодні перебуває Україна, потребує посилення процесів об'єднання народу. Історичний досвід переконливо демонструє, що за допомогою впливу на суспільну свідомість можна досягти значних результатів у напрямку формування певних ідеалів, цінностей, духовних потреб, стереотипів і патріотичних настанов соціуму [1].

Одним із важелів такого впливу є мистецтво. Часто воно перестає бути лише сферою естетики – стає засобом пізнання та розвитку, допомагає осмислювати дійсність, формувати цінності.

Слід зауважити, що сьогодні відзначається тенденція до взаємодії різних видів мистецтва, поєднання різних напрямів, що відкриває нові можливості та сприяє народженню нових ідей. Саме така синергія робить мистецтво ближчим до людей, зрозумілішим, дозволяє по-іншому поглянути на традиційні форми.

Необхідною умовою для такої взаємодії є створення простору, у якому різні види мистецтва зможуть не лише співіснувати, а й взаємодіяти, доповнювати одне одного. Саме тут формуватиметься нова культура, що сприяє сприйняттю мистецтва як цілісного культурного явища.

Отож, ідея створення Центру сучасного мистецтва та творчих практик є актуальною, це своєрідна відповідь на потреби суспільства у культурному просторі, де формуватиметься активне, живе культурне середовище, в якому кожен бажаючий матиме змогу не лише споглядати, а й стати частиною, творцем, навчатися, брати участь. Власне все це сприятиме залученню соціуму до мистецького життя, яке позитивно впливатиме на світогляд людей, емоційний стан (сьогодні вкрай важливо), психологічне відновлення, формуватиме здатність мислити нестандартно.

І на сам кінець, завдяки такому архітектурному рішення люди зрозуміють, що всі види мистецтва є важливими, можуть існувати поряд і навіть перетинатися, взаємодіяти.

РОЗДІЛ 1. ПЕРЕДПРОЄКТНИЙ АНАЛІЗ

1.1. Актуальність теми

Сучасне суспільство, попри всю демократизацію і вільнолюбство, й досі сприймає деякі види мистецтва досить стереотипно: іконопис часто пов'язують лише з монастирями, а татуювання – з неформальним середовищем, часто навіть з окремими субкультурами. Власне, таке уявлення заважає сприймати творчість як цілісне, багатогранне явище і розділяє мистецтво.

Саме тому створення Центру сучасного мистецтва та творчих практик є актуальним архітектурним рішенням. Основний задум полягає в тому, щоб в межах одного простору різні мистецькі напрямки могли не лише існувати, а й взаємодіяти, доповнювати один одного та відкриватися відвідувачам з іншого більш доступного боку. Таким чином, поєднуючи у стінах однієї будівлі іконопис, татуювання, скульптуру, кераміку, живопис, графіку, макетні студії, руйнуватимуться усталені стереотипи сприйняття мистецтва.

Актуальність і новизна обраної теми полягає ще й в тому, щоб переконати соціум, що одна й та сама людина може цікавитись різними видами мистецтва без жодних внутрішніх суперечностей. Це буде чудовим підтвердженням думки, що талановита людина талановита в усьому і немає ніяких перепон для реалізації її творчого потенціалу у різних видах мистецтва. Власне центр має стати місцем зустрічі різних творчих напрямів і особистостей, простором для обміну енергією, наповнення натхненням, народження ідей.

Важливо зазначити, що Центр передбачає не лише організацію виставок чи надання певних мистецьких послуг. Проєкт має на меті стати середовищем для активної взаємодії, у якому кожен зможе бути учасником певного творчого процесу, а не лише його пасивним спостерігачем. Саме завдяки такій особистій

участі у різних мистецьких процесах формуватиметься глибше розуміння творчості. Важливу роль при цьому відіграють майстер-класи, під час яких люди різного віку, різних вподобань та підготовки зможуть спробувати себе у різних видах творчості – від традиційних технік до сучасних експериментальних практик. Це сприятиме живому спілкуванню, формуванню певних спільнот за інтересами та вподобаннями.

Передбачені у проєкті виставкові зали-трансформери дозволятимуть змінювати простір відповідно до подій. Така гнучкість дає можливість Центру виконувати різні функції та пристосовуватись до потреб митців і відвідувачів. Взаємодія різних видів мистецтва в межах одного архітектурного рішення сприятиме виникненню нових форм творчого досвіду та розширить межі сприйняття художніх явищ.

Метою проєкта є розробка архітектурного рішення Центру сучасного мистецтва та творчих практик як багатофункціонального відкритого простору, що сприятиме подоланню стереотипного погляду на мистецтво, активному залученню відвідувачів до формування сучасного культурного середовища.

Для досягнення поставленої мети необхідно реалізувати ряд завдань:

- дослідити вітчизняний і зарубіжний досвід проєктування центрів сучасного мистецтва;
- здійснити містобудівний та ландшафтний аналіз;
- визначити функціональне зонування плану;
- зробити фотофіксацію та заміри ділянки;
- розробити об'ємно-планувальне рішення будівлі Центру;
- спрогнозувати включення будівлі у громадський простір міста.

Об'єктом досліджень є архітектура центрів сучасного мистецтва як тип громадських культурних споруд.

Предмет дослідження – особливості організації Центру сучасного мистецтва та творчих практик, у якому поєднуються різні види мистецтва та створюються сприятливі умови для їх взаємодії.

Практичне значення даного проєкту полягає у створенні архітектурної пропозиції, яка може бути використана як основа для формування сучасного культурного середовища. В умовах постійної реорганізації міських просторів включення подібної будівлі у структуру міста сприятиме підвищенню якості простору для взаємодії та спілкування.

1.2. Аналіз вітчизняного досвіду. Унікальність проєктного об'єкта.

Проведено аналіз вітчизняного досвіду ревіталізованих архітектурних споруд зі схожою функціональною програмою. До уваги взято будівлі міст України: Івано-Франківська, Львова, Дніпра та Києва.

Промприлад. Реновація (Івано-Франківськ)

Архітектори: архітектурне бюро FORMA (Київ)

Загальна площа: близько 38 000 м²

Рік реалізації: проєкт стартував у 2017 році

Розташування: м. Івано-Франківськ, вул. Української Перемоги (колишня Сахарова), 23.

«Промприлад. Реновація» – це колишній радянський завод, який успішно трансформували в один із найсучасніших міських просторів України. Під дахом заводу в самому центрі міста об'єднали школу танців, галерею сучасного мистецтва, мультимедійну лабораторію, дитячі клуби неформальної освіти, лабораторію розвитку міста та навіть офіс Департаменту інвестиційної політики міської ради.

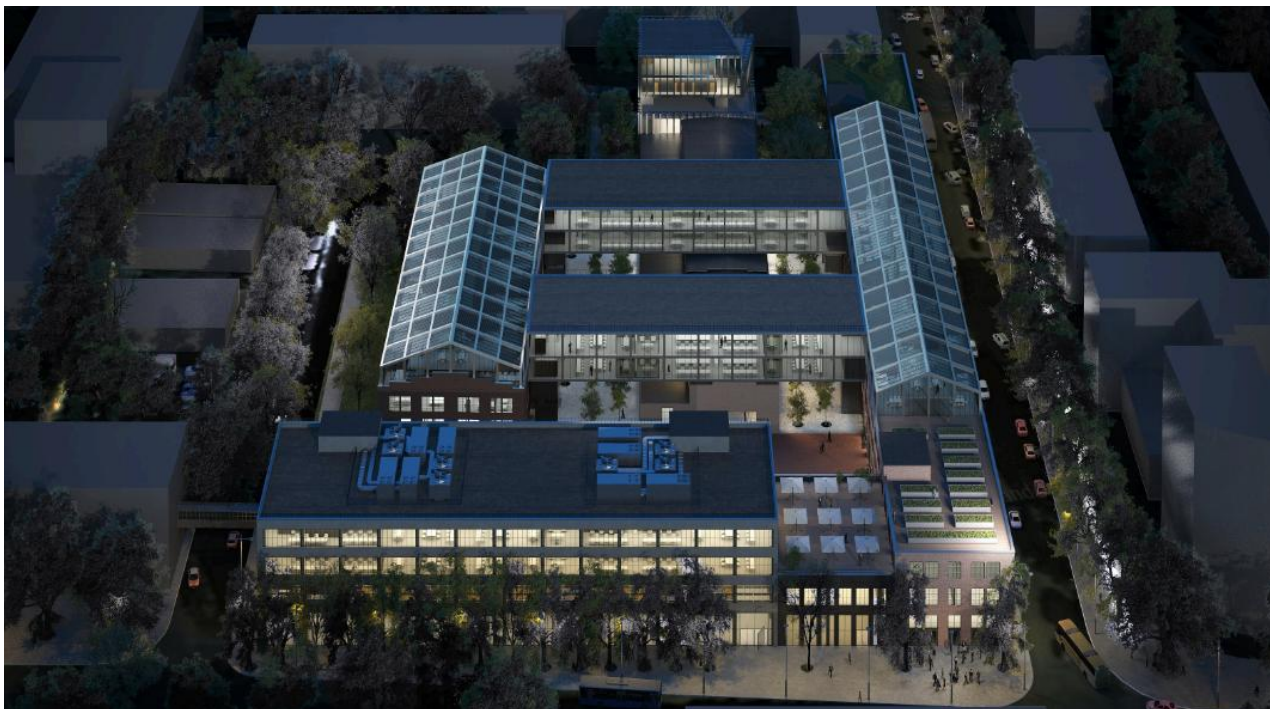

Рисунок 1.1

Рисунок 1.2

Рисунок 1.3

Рисунок 1.4

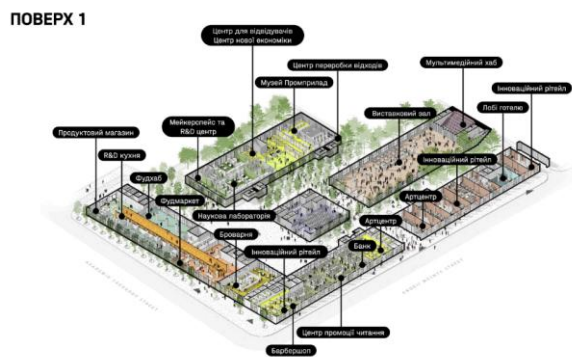

Рисунок 1.5

ПОВЕРХ 2

Рисунок 1.6

ПОВЕРХ 3

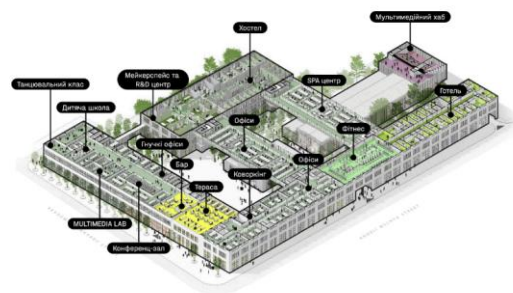

Рисунок 1.7

ПОВЕРХ 4

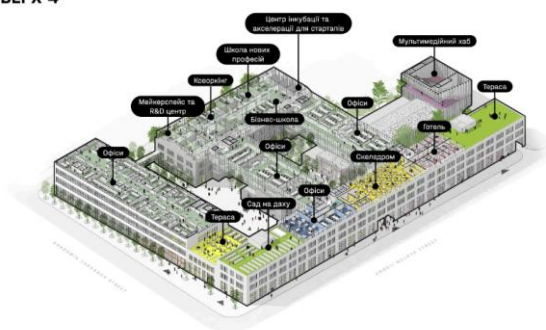

Рисунок 1.8

ПОВЕРХ 5

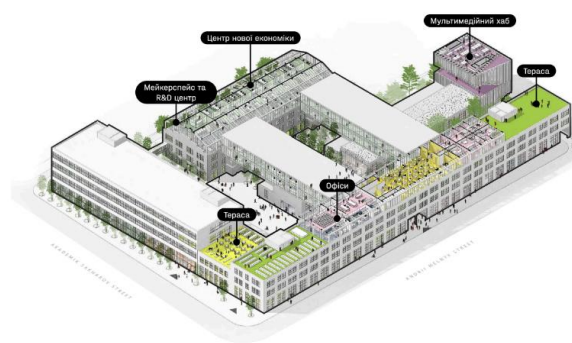

Рисунок 1.9

Основою архітектурної концепції ревіталізації став принцип "adaptive reuse" (адаптивного перевикористання). Автори проєкту, бюро FORMA, максимально зберегли автентичний індустріальний характер будівлі: відкриті бетонні ригелі, цегляну кладку та великогабаритні металеві віконні рами. Інтер'єри виконані в естетиці лофту, де інженерні комунікації залишені відкритими, що підкреслює виробниче минуле об'єкта та водночас забезпечує гнучкість простору для швидкої трансформації під різні функції.

Jam Factory Art Center (Львів)

Архітектори: Atelier Stefan Rindler (Відень, Австрія) — концепція;

Urban Projekt (Львів) — адаптація та місцеве проектування.

Загальна площа: близько 3 500 м².

Рік реалізації: листопад 2023 року.

Розташування: м. Львів, район Підзамче, вул. Богдана Хмельницького, 124.

Jam Factory Art Center – інституція сучасного мистецтва, яка осмислює виклики нашого часу і займає критичну позицію щодо глобальних та локальних процесів у суспільстві задля його підсилення та розвитку. Через виставки, кінопокази, театральні, музичні, освітні та спільнотоорієнтовані проєкти, ми залучаємо людей до діалогу та збагачення їхнього досвіду і знань.

Архітектурне рішення комплексу базується на принципі діалогу епох. Історична будівля колишньої фабрики, що є зразком промислової неоготики, була ретельно реставрована з відновленням автентичної цегляної кладки та знакової вежі. Водночас нові архітектурні об'єми, зведені на території, виконані в стилі мінімалізму з використанням відкритого бетону, металу та скла. Такий контраст підкреслює безперервність культурного процесу — від минулого до сучасних практик.

Просторова організація арт-центру спрямована на створення мультифункціонального середовища, яке легко адаптується під різні потреби. Ключовим елементом є універсальний виставковий простір "White Cube", обладнаний сучасними системами клімат-контролю та освітлення, що дозволяє експонувати об'єкти будь-якої складності.

Рисунок 1.10

Рисунок 1.11

Рисунок 1.12

Рисунок 1.13

Рисунок 1.14

Рисунок 1.15

DCCC / Центр сучасної культури (Дніпро)

Архітектори: архітектурне бюро Drozdov & Partners (Харків).

Загальна площа: близько 2 800 м².

Рік реалізації: 2020–2021 рр.

Розташування: м. Дніпро, узвіз Крутогірний, 21 (будівля колишнього Губернського земства).

DCCC (Dnipro Center for Contemporary Culture) — це інноваційна культурна інституція, що розмістилася в ревіталізованій будівлі XIX століття. Архітектурна стратегія проєкту, розроблена бюро Drozdov & Partners, базувалася на принципі "археології архітектури". Замість того, щоб приховувати старі стіни під новими матеріалами, архітектори зняли пізні нашарування,

відкривши оригінальну фактуру катеринославської цегли та автентичні склепіння.

Простір центру організований як багатофункціональна платформа, що включає галереї, лекторії, медіа-лабораторію, бібліотеку та адміністративні офіси для різних мистецьких ініціатив (таких як галерея "Артсвіт" чи чеський центр). Ключовим аспектом є демократичність простору: відсутність зайвого декору дозволяє адаптувати інтер'єр під будь-які творчі завдання — від виставок класичного мистецтва до сучасних перформансів.

Рисунок 1.16

Рисунок 1.17

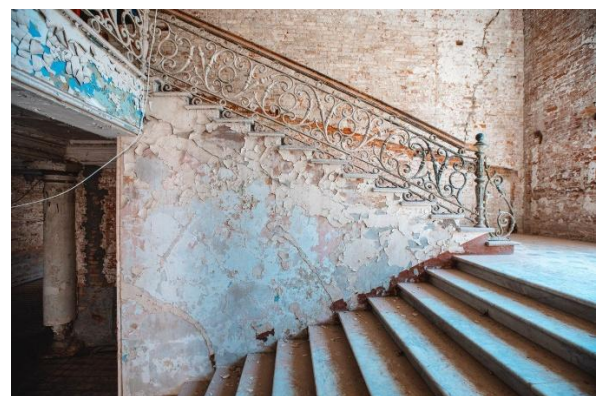

Рисунок 1.18

Мистецький Арсенал (Київ)

Архітектори: Оригінальна будівля (1783–1801) — Іван Меллер. Проєкт ревіталізації (сучасний етап) — різні групи фахівців, зокрема значний внесок зробили «УкрНДІпроектреставрація» та концептуальні пропозиції провідних українських архітекторів.

Загальна площа: близько 60 000 м².

Рік: 2006 .

Розташування: м. Київ, Печерськ, вул. Лаврська, 10–12.

Мистецький Арсенал – флагманська культурна інституція України, яка об'єднує різні види мистецтва – від сучасного мистецтва, нової музики та театру до літератури та розвитку музейної справи.

Місія Мистецького Арсеналу полягає у сприянні модернізації українського суспільства та інтеграції України у світовий контекст на основі аксіологічного потенціалу культури.

Арсенал є одним із наймасштабніших культурних проєктів Європи, що реалізований на базі пам'ятки архітектури національного значення — будівлі старого арсеналу. Унікальність об'єкта полягає в його монументальній структурі: масивні цегляні стіни (завтовшки до 2 метрів) та анфіладна система залів створюють унікальний архітектурний фон для сучасних експозицій.

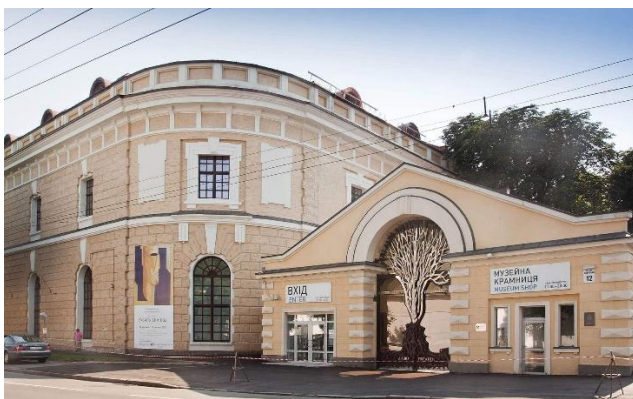

Рисунок 1.19

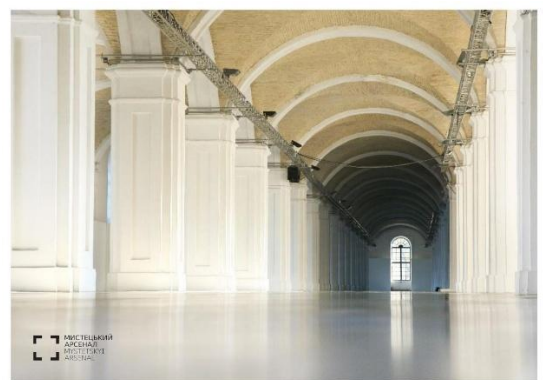

Рисунок 1.20

Рисунок 1.21

Рисунок 1.22

Кооператив (Київ)

Архітектори: архітектурне бюро МАХНО (Sergey Makhno Architects) — дизайн інтер'єрів та концепція простору.

Загальна площа: близько 5 000 м².

Рік реалізації: 2019–2020 рр.

Розташування: м. Київ, вул. Січових Стрільців, 23А (колишня будівля книжкової фабрики «Жовтень»).

Кооператив — коворкінг-простір та growth studio, де робота, креатив і натхнення знаходять ідеальний баланс.

Це робочий та творчий простір, створений на базі колишньої типографії, який переосмислює концепцію сучасного робочого місця. Архітектурне рішення базується на естетиці "craft & industrial": збережені заводські бетонні колони та ригелі поєднані з теплими натуральними матеріалами (керамікою, деревом) та сучасним мистецтвом в інтер'єрі.

Простір організований за принципом "вертикального міста": тут є відкриті коворкінги, приватні офіси-майстерні, амфітеатр для подій та тераса на даху. Особливу увагу приділено дизайну середовища, яке має надихати: інтеграція авторських об'єктів дизайну та арт-інсталяцій робить кожну зону унікальною.

Для проєкту Центру сучасного мистецтва та креативних практик Кооператив є ключовим аналогом у розрізі створення атмосферних творчих майстерень. Досвід цього об'єкта доводить, що тату-студії або художні майстерні можуть бути частиною респектабельного бізнес-середовища, якщо вони об'єднані спільною естетикою та високим рівнем комфорту. Це приклад того, як архітектура стає інструментом для колаборації між різними креативними індустріями.

Рисунок 1.23

Рисунок 1.24

Рисунок 1.25

Рисунок 1.26

Рисунок 1.27

Рисунок 1.28

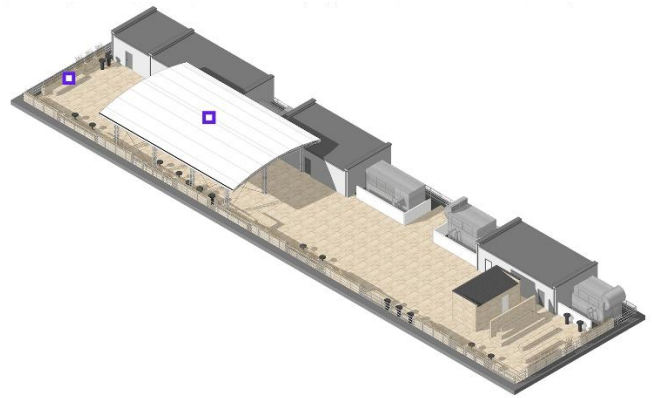

Рисунок 1.29

Таблиця 1.1 – Порівняльна таблиця

Об'єкти / Критерії	Промпри-лад (ІФ)	Jam Factory (Львів)	DCCC (Дніпро)	Мистецький Арсенал (Київ)	Кооператив (Київ)	Мій Центр (ІФ)
Тату-мистецтво	Ні	Ні	Ні	Ні	Ні	Так
Іконопис	Ні	Ні	Ні	Частково	Ні	Так
Макетні зали	Ні	Ні	Ні	Частково	Ні	Так
Графіка / Живопис	Так	Так	Так	Так	Так	Так
Скульптура / Кераміка	Так	Ні	Частково	Ні	Ні	Так
Зали-трансформери	Ні	Так	Так	Так	Так	Так
Арт-коворкінг	Так	Так	Так	Ні	Так	Так
Резиденція (житло)	Ні	Так	Так	Ні	Ні	Ні
Дитячий блок	Так	Ні	Ні	Так	Ні	Ні

Бібліотека / Архів	Ні	Ні	Так	Так	Ні	Ні
Сценічні мистецтва	Так	Так	Так	Так	Так	Ні
Тип будівлі	Ревіталіза- ція	Ревіталізація	Ревіта- лізація	Ревіталі- зація	Ревіталі- зація	Нове будівництво
Архітектурни й стиль	Лофт	Контемпорар і	Пром- класика	Класицизм	Модерн	Раціональ- ний монумента- лізм

В межах роботи я детально проаналізував сучасний вітчизняний досвід - від київського « Мистецького Арсеналу » до франківського « Промприладу » та львівської « Фабрики повидла ». Всі ці проєкти - круті та масштабні, але аналіз підтвердив: жоден із них не має такого унікального поєднання функцій, як запланований мною Центр. Працюючи над архітектурним образом, я ставив перед собою головну мету: створити простір, де немає місця застарілим стереотипам. Сьогодні ми звикли думати, що іконопис - це виключно про тихі храми, а тату - про підвальні студії чи зухвалу субкультуру. В моєму проєкті ці два світи вперше зустрічаються як рівноцінні партнери під одним дахом на площі 2800 квадратних метрів. Я хочу донести просту, але важливу думку: сучасна людина - це багатогранна особистість. Вона може вранці досліджувати канони візантійського іконопису, а ввечері працювати над ескізами для тату, і в обох випадках це буде про мистецтво, пошук сенсу та власної ідентичності.

Архітектура Центру - це живий організм:

- зали - трансформери дозволяють мистецтву дихати та змінюватися - сьогодні тут виставка класичного живопису, а завтра - презентація керамічних робіт чи графіки;
- макетні зали та зони рисунку стають містком між традиційним ремеслом та сучасними творчими практиками;

Моя архітектурна концепція - це простір, який не диктує правил, а лише створює умови для творчості. Це місце, де молодий митець може бути собою.

Географія сучасних мистецьких просторів в Україні

1.3. Класифікація арт-центрів

Сучасні арт-центри перестали бути просто місцем для зберігання картин. Сьогодні це складна архітектурна система, яка має бути максимально гнучкою, щоб одночасно вмістити виставки, шумні майстерні та зони для навчання.

Для формування правильної структури Центру на вул. Пасічній було проведено дослідження типології існуючих закладів культури. Це дозволить чітко розмежувати світовий досвід за кількома ключовими ознаками: від способу будівництва до внутрішнього наповнення. Розуміння цих класифікацій є необхідним для створення архітектури, яка не просто гарно виглядає, а функціонує як ефективна платформа для розвитку креативних практик.

Нижче наведено основні типи класифікацій, які визначають архітектурне обличчя сучасних мистецьких просторів:

I. За походженням архітектурного середовища:

I.1. Ревіталізовані об'єкти.

I.2. Об'єкти нового будівництва.

II. За функціональною структурою:

II.1. Експозиційний тип.

II.2. Виробничий тип.

II.3. Гібридний тип.

III. За об'ємно-просторовою організацією:

III.1. Центрична структура.

III.2. Блочна структура.

III.3. Терасна.

IV. За містобудівною роллю:

IV.1. Об'єкт-магніт.

IV.2. Об'єкт-інтегратор

I.1. Ревіталізація починається з ідеї, що занедбані місця — це не сміття історії, а скарбниця можливостей, готових розквітнути під умілими руками. У своєму базовому значенні, за даними енциклопедичних джерел як ВУЕ (Віртуальна українська енциклопедія), це комплекс заходів, спрямованих на підвищення функціональної значущості окремих будівель, споруд чи територій. Слово походить від латинських коренів, де “re” означає повернення, а “vita” — життя, тож буквально це “повернення до життя”, але не в буквальному сенсі, а через оновлення ролі в суспільстві. Урбаністи часто порівнюють її з феніксом, що відроджується з попелу, перетворюючи покинуті фабрики на жвавi коворкінги чи старі порти на екологічні парки.

У глибшому розрізі ревіталізація відрізняється від простої реконструкції чи реновації. Якщо реконструкція фокусується на відновленні оригінального вигляду, а реновація – на модернізації матеріалів, то ревіталізація йде далі: вона змінює саме призначення об'єкта. Такий підхід не лише зберігає спадщину, але й адаптує її до потреб сьогодення, роблячи міста більш живими та привабливими. А тепер подумайте, як це впливає на повсякденне життя: занедбаний квартал, що колись лякав порожнечою, раптом стає серцем спільноти, де люди зустрічаються, творять і надихаються.

Історично ревіталізація набула популярності в середині ХХ століття, коли промислові міста Європи та США стикнулися з деіндустріалізацією. У 1960-1970-х роках проекти в Лондоні чи Детройті показали, як оживлення старих зон може стимулювати економіку. Сьогодні, станом на 2025 рік, за даними Міжнародного інституту розвитку (звіт за 2025 рік), цей процес інтегрує елементи зеленої економіки, роблячи акцент на стійкості. Це не суха теорія – це реальність, де кожне рішення впливає на тисячі життів, перетворюючи хаос на гармонію.

І.2. Об'єкти нового будівництва — це споруди, що проектуються «з нуля» на вільних територіях з метою створення спеціалізованого архітектурного середовища, яке максимально відповідає специфічним функціональним вимогам. На відміну від ревіталізованих просторів, нове будівництво дозволяє автору повною мірою реалізувати унікальну об'ємно-просторову композицію, застосувати прогресивні конструктивні рішення та забезпечити оптимальні параметри мікроклімату, інсоляції та акустики для кожного окремого блоку (виставкових залів, майстерень, атриумів). Такі будівлі часто стають новими містобудівними домінантами та «іконічними» знаками, що формують сучасне обличчя району чи міста.

ІІ.1. Експозиційний тип архітектурної організації арт-центрів орієнтований на публічну репрезентацію мистецьких об'єктів та створення ідеальних умов для їх візуального сприйняття. У планувальній структурі

таких споруд домінують виставкові зали, галереї та багатосвітлові атріуми, де ключова увага приділяється сценаріям руху відвідувачів та системам професійного освітлення. Архітектура в цьому контексті виконує роль нейтрального тла, яке не відволікає від споглядання творів, але при цьому забезпечує необхідний технологічний режим для їх збереження та безпеки.

II.2. Виробничий тип арт-центру фокусується на самому процесі створення художнього продукту, а не лише на його фінальній демонстрації. Простір такої будівлі формується навколо відкритих майстерень, лабораторій, макетних залів та резиденцій для художників, де передбачено використання специфічного обладнання та інженерних систем. Архітектурне середовище тут часто має індустріальний характер, що дозволяє легко адаптувати приміщення під різні творчі практики — від стерильних умов тату-студій до технічно складних майстерень кераміки чи масштабних зон для іконопису.

II.3. Гібридний тип є найбільш сучасною та гнучкою моделлю мистецького простору, яка інтегрує експозиційні, виробничі, освітні та рекреаційні функції в єдину екосистему. Архітектурне рішення таких об'єктів базується на створенні просторів-трансформерів, де межа між митцем та глядачем розмивається, дозволяючи відвідувачам спостерігати за процесом створення творів або брати в ньому участь. Саме такий тип організації є найбільш доцільним для великих центрів, оскільки він забезпечує постійну активність будівлі та її соціальну привабливість для різних груп містян протягом усього дня.

III.1. Центрична об'ємно-просторова структура базується на організації всього архітектурного об'єму навколо єдиного композиційного та функціонального ядра, яким найчастіше виступає масштабний хол, головний зал або багатосвітловий атріум. Усі інші приміщення групуються навколо цього центру радіально або симетрично, що забезпечує чітку орієнтацію відвідувачів у просторі та створює сильний візуальний фокус. Такий підхід

дозволяє об'єднати різнопланові зони будівлі в один монументальний організм, де центральне ядро виконує роль головного комунікаційного та соціального вузла всього комплексу.

III.2. Блочна або павільйонна структура передбачає поділ єдиного комплексу на кілька автономних архітектурних об'ємів, кожен з яких відповідає за окрему функціональну групу. Ці блоки з'єднуються між собою за допомогою критих переходів, галерей, підземних рівнів або спільних критих рекреацій. Такий планувальний прийом є незамінним у випадках, коли необхідно чітко ізолювати процеси, що технологічно заважають один одному, наприклад, відокремити шумні виробничі майстерні графіки чи кераміки від тихих залів іконопису, адміністративних кабінетів або репрезентативних виставкових площ.

III.3. Терасна або ступінчаста об'ємно-просторова структура розробляється з обов'язковим урахуванням особливостей складного природного ландшафту та передбачає поступове розміщення рівнів будівлі вздовж рельєфу. За такої організації покрівля нижнього поверху автоматично стає експлуатованою терасою, відкритим виставковим майданчиком або зеленою зоною відпочинку для поверху, що розташований вище. Це дозволяє архітектору перетворити складні перепади висот ділянки на її головну перевагу, забезпечуючи кожній групі приміщень індивідуальні видові характеристики, додаткове сонячне світло та прямий вихід на відкрите повітря.

IV.1. Об'єкт-магніт у містобудівному контексті розглядається як виразна архітектурна домінанта, яка завдяки своїй унікальній об'ємно-просторовій композиції, інноваційним формам та масштабному соціокультурному потенціалу здатна активно притягувати значні потоки відвідувачів, включаючи туристів та представників професійних спільнот. Проектування таких споруд орієнтоване на створення яскравого, іконічного образу, який свідомо виділяється або контрастує з існуючим оточенням, формуючи новий

візуальний та смисловий центр міста чи регіону. Архітектура об'єктів-магнітів часто має експериментальний характер, оскільки її головна місія полягає не лише у забезпеченні функціонування внутрішніх процесів, а й у глобальному просторовому, культурному та економічному перезапуску всієї прилеглої території.

IV.2. Об'єкт-інтегратор орієнтований на делікатне та послідовне включення в існуючу містобудівну тканину з метою її якісного відновлення, зв'язування та стабілізації. Головне завдання такої будівлі полягає у вирішенні локальних соціальних і планувальних проблем середовища, заповненні функціональних пустот у житлових районах та забезпеченні комфортного простору для повсякденних потреб місцевої громади. Архітектурне вирішення об'єктів-інтеграторів базується на принципах контекстуалізму, поваги до існуючого масштабу, рельєфу та морфології забудови, де споруда не намагається домінувати агресивно, а виступає гуманізуючим інструментом, що впорядковує хаотичне міське середовище та перетворює його на повноцінне громадське ядро.

1.4. Перелік функціонального наповнення Центру

Концепція Центру сучасного мистецтва та творчих практик полягає в тому, щоб стати публічним простором для взаємодії, навчання, самовираження та культурного обміну. Центр слугуватиме платформою для об'єднання митців, студентів, відвідувачів. Його функціональне наповнення формується з урахуванням потреб різних вікових і соціальних груп, забезпечуючи умови для мистецької діяльності, освітніх ініціатив та відпочинку. Простір повинен передбачити гнучкість щодо використання окремих приміщень, адже в його межах одночасно проводиться заняття, майстер-класи, виставки, лекції, та інші мистецькі події. Власне тому функціональна структура Центру поєднує навчальну, творчу, та виставкову діяльність. Кожне із приміщень має своє призначення, але водночас вони

працюють як єдиний організм, що забезпечує безперервний процес, взаємодії різних мистецтва.

Перелік основних функціональних зон і приміщень що забезпечують повноцінну діяльність Центру як сучасного осередка культури, творчості та громадської активності:

- Навчальні кабінети рисунку, графіки та основ дизайну призначені для проведення занять та формування базових навичок. Приміщення забезпечують умови для розвитку просторового мислення та відчуття форми, кольору, вміння будувати композицію.
- Кабінет креслення та макетування відіграє важливу роль у формуванні навичок проєктування. Відвідувачі матимуть змогу створювати об'ємні моделі, макети, працювати з кресленням, вдосконалювати розуміння простору і форм.
- Кабінет для скульптури та кераміки спроектовані як спеціалізовані навчально-творчі простори, які призначені для роботи з різними матеріалами та розвитком просторового мислення. Простір кабінету скульптури передбачає наявність індивідуальних робочих місць, столів для ліплення, зон для роботи з гіпсом, каркасами а також шаф для зберігання готових робіт і заготовок.

Планування простору для кабінету кераміки має забезпечувати послідовність всіх необхідних етапів тому він додатково повинен бути оснащеним гончарними кругами, та шафи для зберігання глини та інших необхідним устаткуванням.

Наявність таких кабінетів у структурі центру створює умови для повноцінного практично навчання, експериментування з матеріалами, та реалізацій творчих задумів.

- Тату майстерні — це взагалі унікальні спеціалізовані приміщення, в яких поєднуюватиметься мистецька та діяльнісна складова. Відвідувачі матимуть змогу як замовити виконання оригінального тату-малюнка, так і дізнатися татуювання, як окремого виду мистецтва.

- Галереї-трансформери становлять основну частину Центру сучасного мистецтва. Гнучке планування даного приміщення дозволяє змінюватися до потреб виставок, перформансів, презентацій чи інших мистецьких подій.
- Конференц-зал призначений для проведення лекцій, зустрічей, дискусій, презентацій, різних освітніх заходів. Він сприятиме обміну досвідом між митцями, студентами, відвідувачами, справжніми поціновувачами мистецтва.

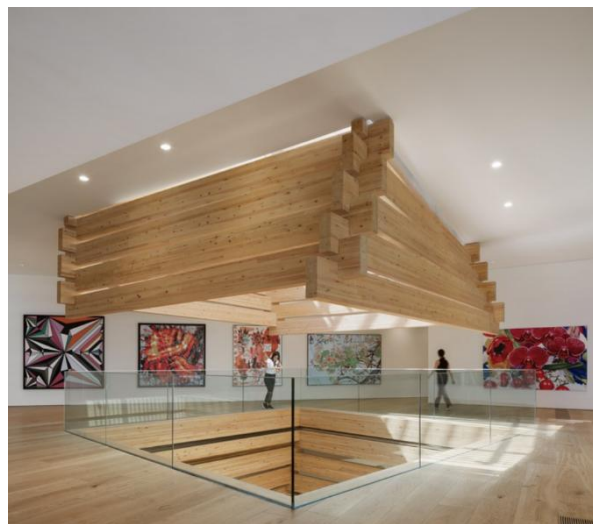
Отож функціональне наповнення центру забезпечує не лише можливість бути глядачем, а й сприяє активній участі у створенні мистецтва, навчанню обговоренню, формуючи цілісні творчі середовища.

1.5 Аналіз світового досвіду.

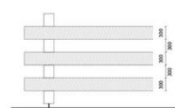
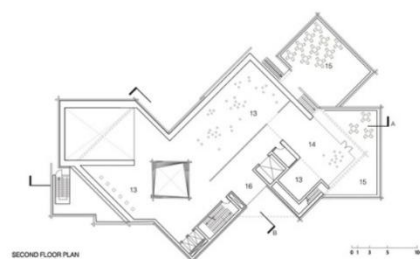
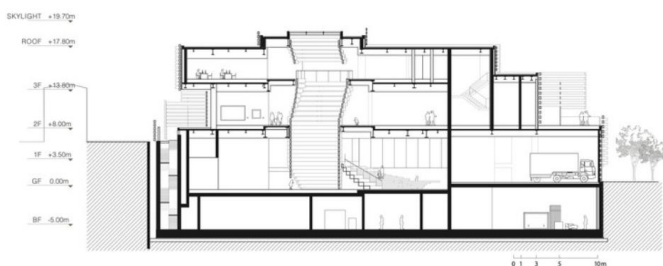
Odunpazari Modern Art Museum (Музей сучасного мистецтва Одунпазарі)

- Архітектори: Kengo Kuma & Associates
- Площа: 3582 м²
- Рік: 2019
- Розташування: Туреччина

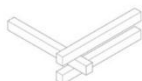

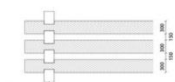
Музей сучасного мистецтва Одунпазари має на меті виставити колекцію власника турецького сучасного мистецтва. Музей планується відкрити в місті Ескішехір, де народився та виріс власник. Проєкт має на меті реалізувати амбіції власника щодо просування турецького мистецтва та зробити культурний внесок у місто Ескішехір. Ескішехір відомий як університетське місто з великою кількістю молодого населення та жвавою та активною атмосферою.

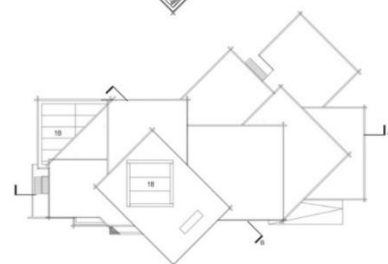
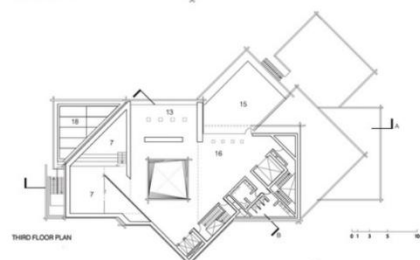
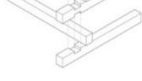
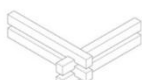
TYPE 1: Full 300mm GAP

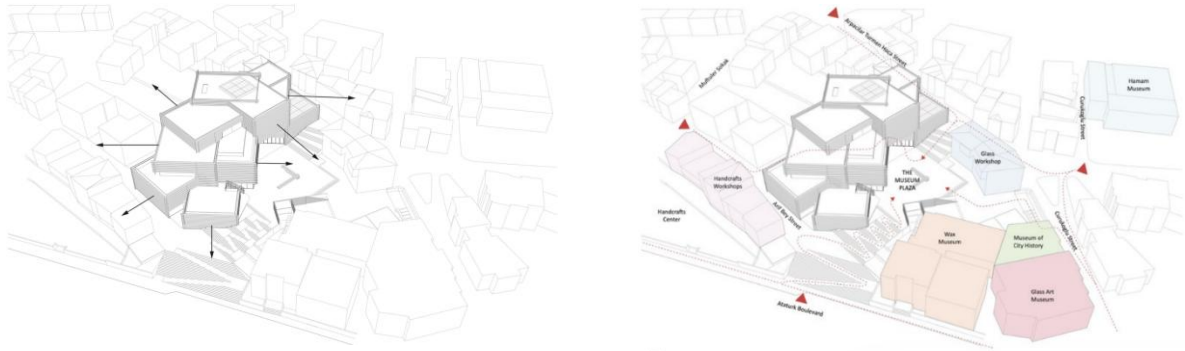
Full 300mm Engineered timber section w/o notches

TYPE 2: HALF 150mm GAP

Ділянка знаходиться в районі під назвою Одунпазари. Вона розташована на межі нещодавно забудованої міської зони та невеликого міського пейзажу традиційних османських дерев'яних будинків. Ці дерев'яні будинки з консольним об'ємом на верхньому рівні були побудовані в лінії вздовж звивистих вуличок, що робить вуличний пейзаж та прогулянку досить унікальними та несподіваними.

Штабельовані та з'єднані коробки мають різні розміри, що дозволяє створювати різноманітні масштаби виставкового простору всередині. Коробки на першому поверсі пропонують можливості для розміщення великомасштабних творів мистецтва та інсталяцій. На верхніх рівнях коробки зменшуються, щоб демонструвати менші, інтимні твори мистецтва. Центральний атриум, складений з дерев'яних блоків, з'єднує кожен рівень, пропускаючи природне світло через світловий люк зверху.

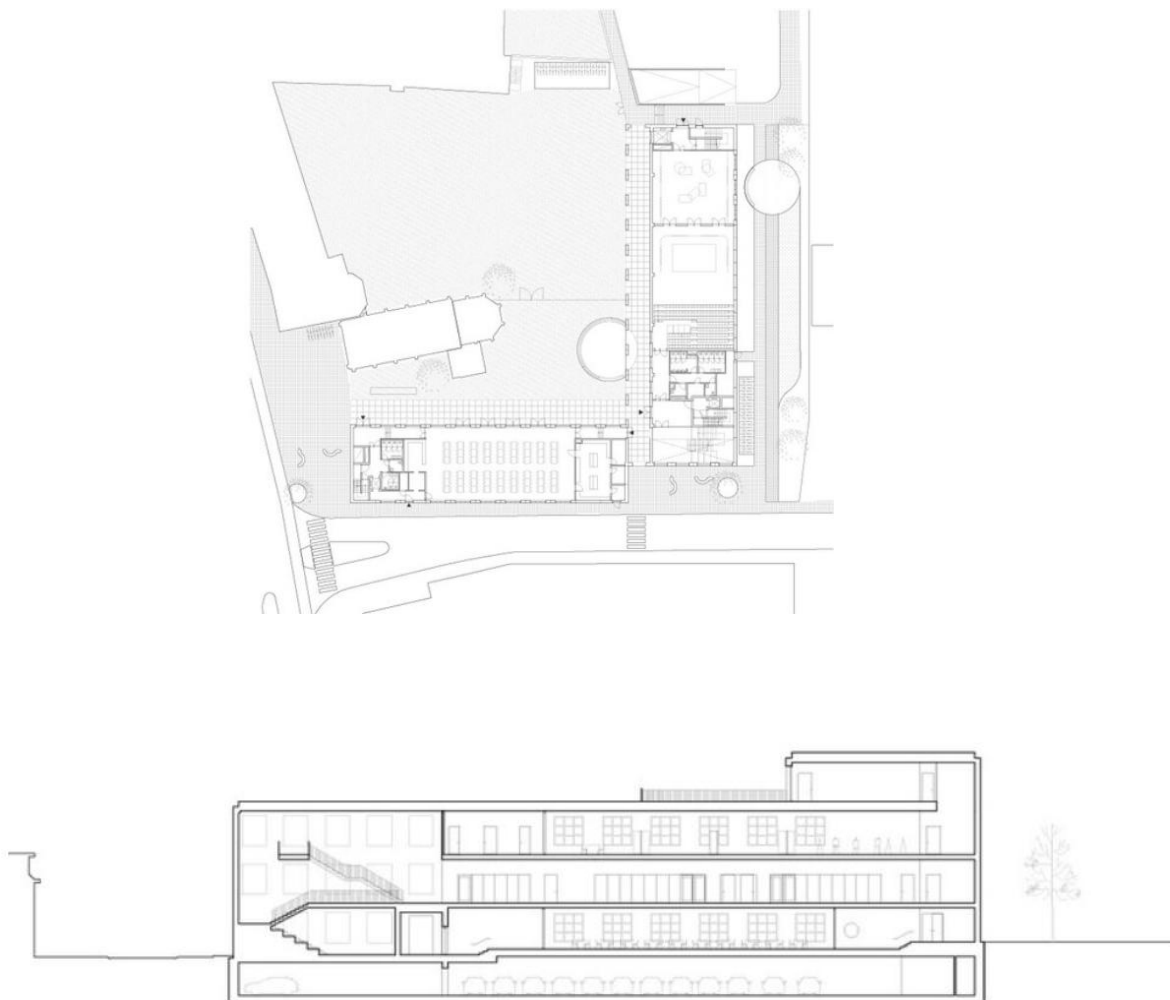
Art Center (Арт Центр)

- Архітектори: FELT architecture & design , Oskar architecten
- Площа: 7688 м²
- Рік: 2025 рік
- Розташування: Бельгія

Художній кампус «Kunst-As» є центром зростаючого кластера культурних установ у центрі [Ассе](#) . Його L-подібна форма обрамляє каплицю, що знаходиться під охороною, та завершує міський квартал. На зовнішньому розі невеликий відступ створює передній майданчик, який позначає громадський вхід та з'єднує вулицю з відродженим монастирським садом.

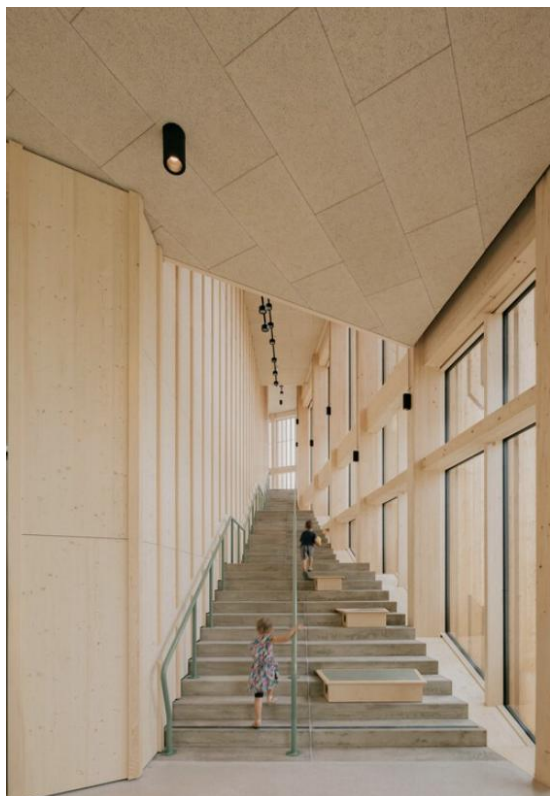
Фасади відповідають двом дуже різним контекстам. Ближче до внутрішнього двору спокійний та відкритий фасад із квадратних збірних бетонних елементів створює нейтральний фон для щоденної діяльності. Уздовж вулиці ритм посилюється, а тон переходить у теплішу пастельну палітру, яка поєднується з кольорами сусідніх будівель.

KinderKunstLabor для сучасного мистецтва / Schenker Salvi Weber Architekten

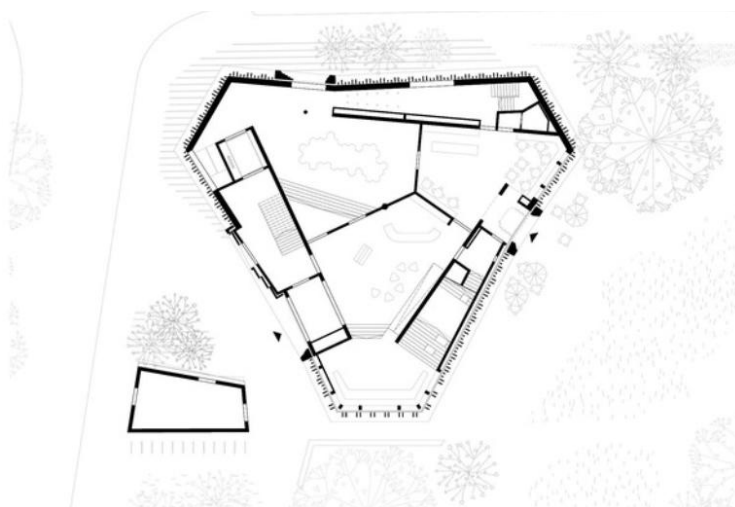
- Архітектори: Schenker Salvi Weber Architekten
- Площа: 2957 м²
- Рік: 2024 рік
- Розташування: Санкт-Пельтен, Австрія

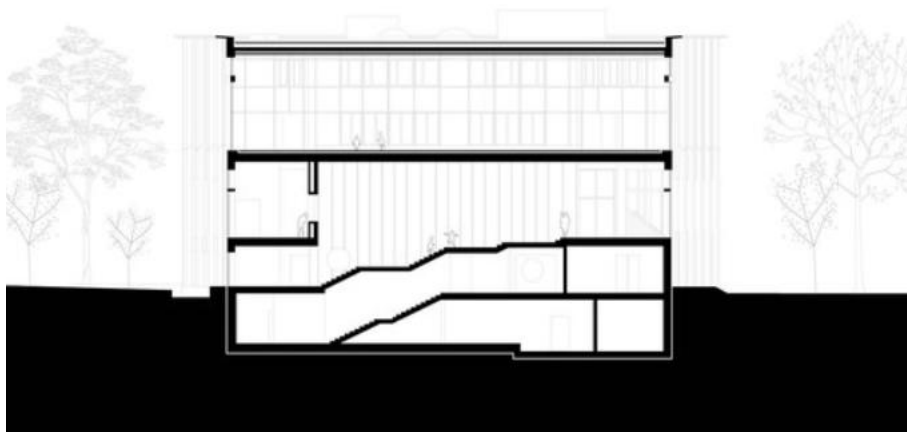

KinderKunstLabor – це унікальна у світі концепція будівлі. Це не музей і не критий ігровий майданчик, а радше велика лабораторія для дітей віком до дванадцяти років з різним соціальним та освітнім рівнем. Простір дозволяє їм взаємодіяти з сучасним мистецтвом у ігровій та сенсорній формі через майстер-класи та виставки на високому рівні. Завдання планування було унікальним: дизайн потрібно було розглядати з точки зору дітей, зберігаючи при цьому серйозну відданість мистецтву.

Замовлений містом і штатом, бриф визначав лише робочу назву «KinderKunstLabor», що вимагало розробки нової типології без існуючої моделі. З самого початку до процесу була залучена Дитяча консультативна рада, що складалася з груп дитячих садків та шкіл. За допомогою семінарів та тестування моделей діти робили свій внесок у визначення просторових пропорцій, циркуляції та форматів виставок. Планувальні обмеження вимагали мінімального охоплення ділянки та чутливої інтеграції в парк Алтуна.

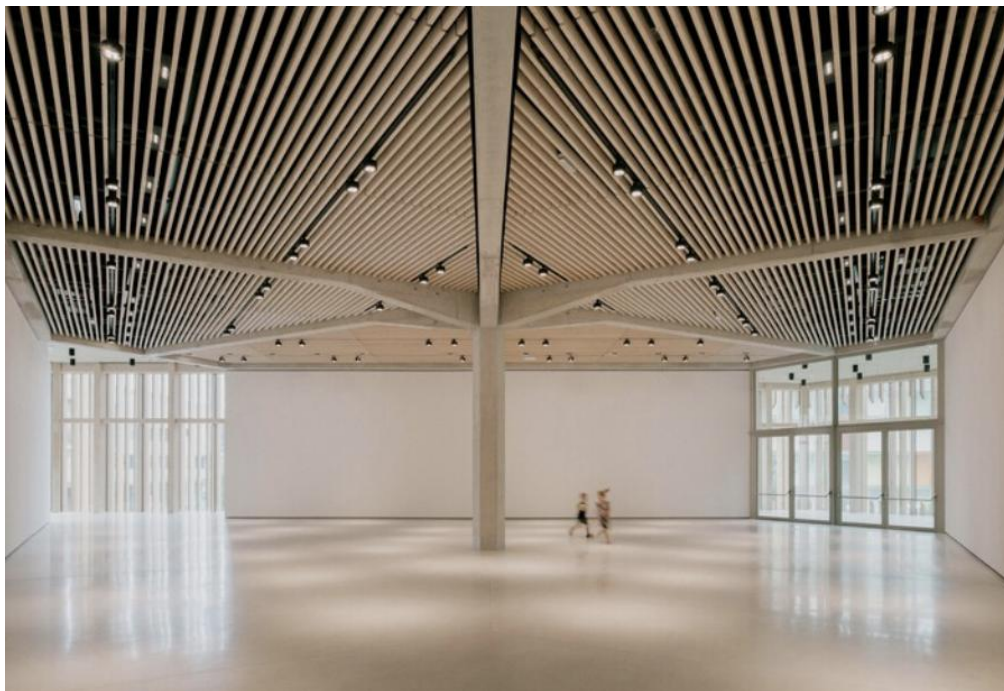

Компактна чотириповерхова будівля має трикутну форму та скошені кути, створюючи повторюваний шестикутний просторовий мотив. В її структурному ядрі стоїть багатокутна бетонна колона, що розгалужується на шість несучих плечей. Навколо цього центрального елемента спіралеподібні сходи звиваються вгору через відкритий атриум. Ці житлові сходи одночасно функціонують як простір для циркуляції, хребет галереї та соціальний простір. Рух будівлею стає частиною просторового враження, пропонуючи візуальні зв'язки між рівнями та обрамлені краєвиди на навколишній парк.

Гібридна дерев'яно-бетонна конструкція поєднує відновлювані матеріали зі структурною точністю. Клеєні балки та колони разом зі збірним дерев'яним стійко-ригельним фасадом утворюють основну конструкцію. Дерев'яні елементи були попередньо виготовлені та зібрані на місці за допомогою сухих механічних з'єднань, що дозволяє подальший демонтаж та повторне використання матеріалів. Бетон використовувався лише там, де це було конструктивно необхідно, включаючи фундаменти та центральні несучі елементи. Компактний розмір зберігає зелені насадження, а зелений дах з фотоелектричними панелями та тепловим насосом ґрунтових вод сприяє низькому експлуатаційному споживанню енергії.

Будівля є безбар'єрною та пропонує гнучкі виставкові та майстер-класні простори, що підходять для різних стилів навчання та форм взаємодії. З моменту свого відкриття у 2024 році KinderKunstLabor став культурним центром регіону, поєднуючи архітектурну чіткість, сталий розвиток та партисипативний дизайн у будівлі, розроблений з точки зору дитини.

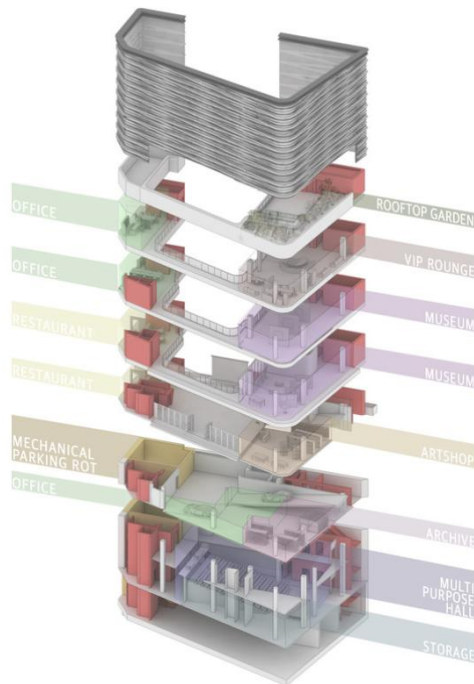

Platform-L Contemporary Art Center / JOHO Architecture

- Архітектори: JOHO Architecture
- Площа: 2173 м²
- Рік: 2016
- Розташування: Сеул, Південна Корея

Платформа-L розташована в центрі Каннаму на перехресті з головною митницею Сеула в районі Нонхьон-дон. Завдяки своїй міській програмі, зосередженій переважно на ділових та комерційних функціях, Каннам має відносно слабку культурну базу. Ставши новою культурною платформою в Каннамі, Платформа-L прагне перетворити цю територію на культурний центр. Крім того, оскільки ділянка класифікується як загальна житлова зона, а не як комерційний район, коефіцієнт забудованої площі (FAR) є відносно низьким. Ми спробували подолати ці обмеження, створивши простір, який можна було б використовувати для різних цілей за потреби.

Через свою пильну зацікавленість вивченням геометрії, Людовика XIV вважають постаттю, яка допомогла утвердити французький бароковий дизайн завдяки його різноманітній мистецькій діяльності. Платформа-L прийняла геометрію Людовика XIV, яка була виявлена в архітектурних творах, таких як Версальський палац, як свій основний дизайнерський мотив та адаптувала її до корейського контексту. Геометрія, що символізує Короля-Сонце, була переосмислена через геометричний візерунок традиційної корейської решітки. Зовнішній фасад будівлі, який був сформований перекриттям та переплетенням жалюзі з ромбоподібним візерунком, утворює оболонку, що відділяє внутрішню частину від зовнішньої та символізує мотив проекту – короля Людовика XIV.

Платформа-L поєднує різноманітні типи культурних просторів. Щоб подолати обмеження ділянки – загальножитлового району 1-го класу з коефіцієнтом забудови лише 60% – було максимально використано підземні рівні. На глибині 20 метрів під землею було побудовано концертний зал місткістю 160 місць, в якому можна проводити різні види виставок, перформансів та вечірок завдяки використанню висувних сидінь та системи рухомих стін. На надземних рівнях було розміщено флагманський магазин, художню галерею, ресторан, VIP-зал та офіси. Кожна з програм була органічно пов'язана та спланована таким чином, щоб її можна було розширювати просторово.

ВИСНОВОК ДО РОЗДІЛУ 1

У результаті проведеного передпроектного аналізу визначено актуальність створення Центру сучасного мистецтва та творчих практик як багатофункціонального культурного простору, що поєднує різні мистецькі напрями та сприяє їхній тісній взаємодії.

Також встановлено, що сучасні центри подібного типу відіграють важливу роль у формуванні громадського середовища, розвитку творчих об'єднань різного спрямування та інтеграції культурних процесів у структуру міста.

У межах дослідження проаналізовано вітчизняний і світовий досвід проектування та ревіталізація арт-центрів, зокрема особливості їх функціональної організації, об'ємно-просторових рішень та містобудівної ролі. Аналіз аналогів підтвердив актуальність створення подібних мистецьких центрів, у яких поєднуються експозиційні, навчальні, виробничі та комунікаційні функції.

Класифікувавши сучасні арт-центри за походженням архітектурного середовища, функціональною структурою, об'ємно-просторовою організацією та містобудівною роллю, визначено, що обраний для проектування тип організації простору який забезпечує гнучкість функціонування та взаємодію між різними видами мистецтва, є найбільш доцільним архітектурним рішенням.

Сформовано перелік основних функціональних зон Центру: навчальні кабінети, творчі майстерні, тату-простори, зали для скульптури та кераміки, галереї-трансформери, конференц-зал та рекреаційні зони. Саме така структура забезпечує поєднання творчої та виставкової діяльності в межах єдиного простору.

Проведений аналіз став основою для визначення основних принципів подальшого проектування Центру сучасного мистецтва та творчих практик.

РОЗДІЛ 2. Аналітична частина проєкту.

2.1. Розташування ділянки в контексті Івано-Франківська.

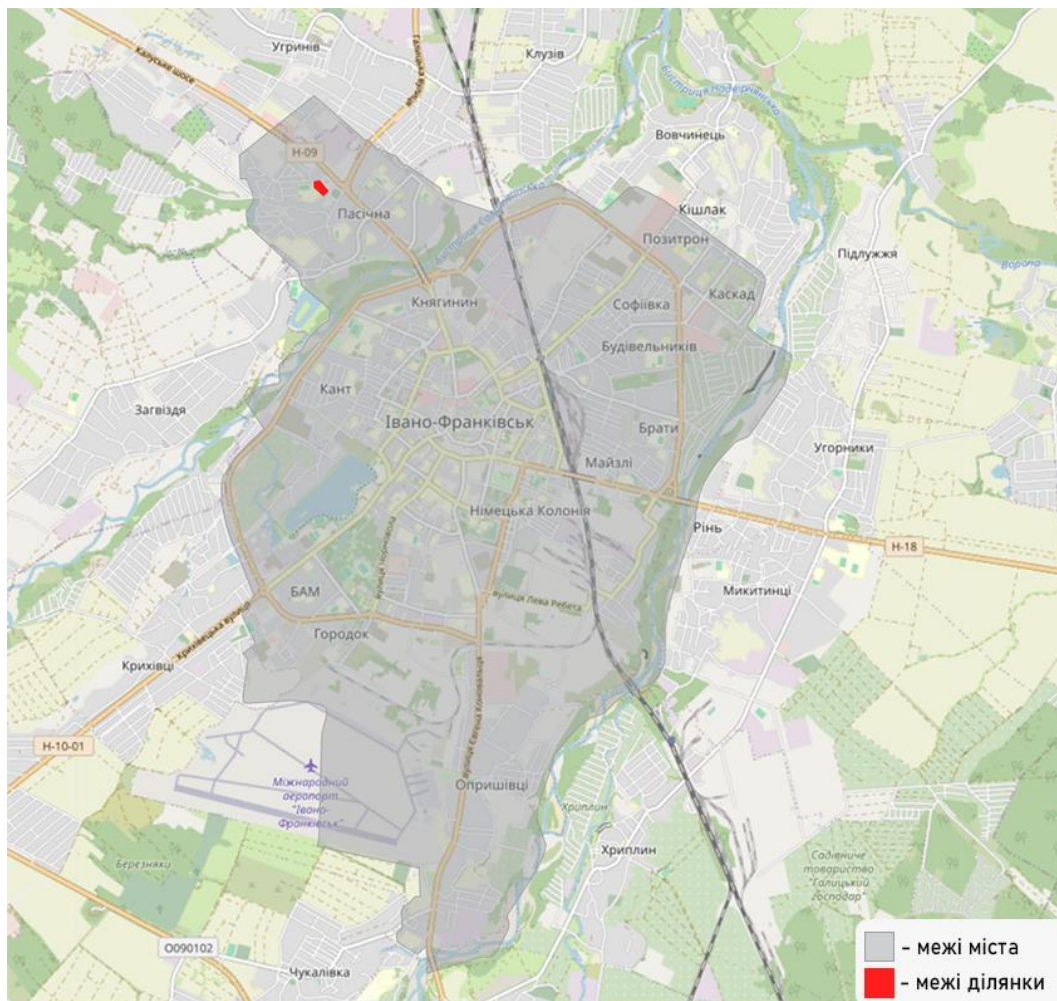

Схема розташування ділянки в контексті Івано-Франківська

Ділянка знаходиться в північно-західній частині міста Івано-Франківськ, в межах сучасної забудови міста, поза межами історичного центру.

Територіальний контекст:

- Ділянка розташована в межах міста, які на схемі позначені сірим кольором
- Сама проєктована ділянка чітко виділена та означена червоним кольором
- Територія відноситься до зони сучасної міської забудови мікрорайону Пасічна

Близькість до основних транспортних артерій забезпечує зручне сполучення з центром міста та іншими районами Івано-Франківська.

2.2. Аналіз комунікаційно-транспортної мережі.

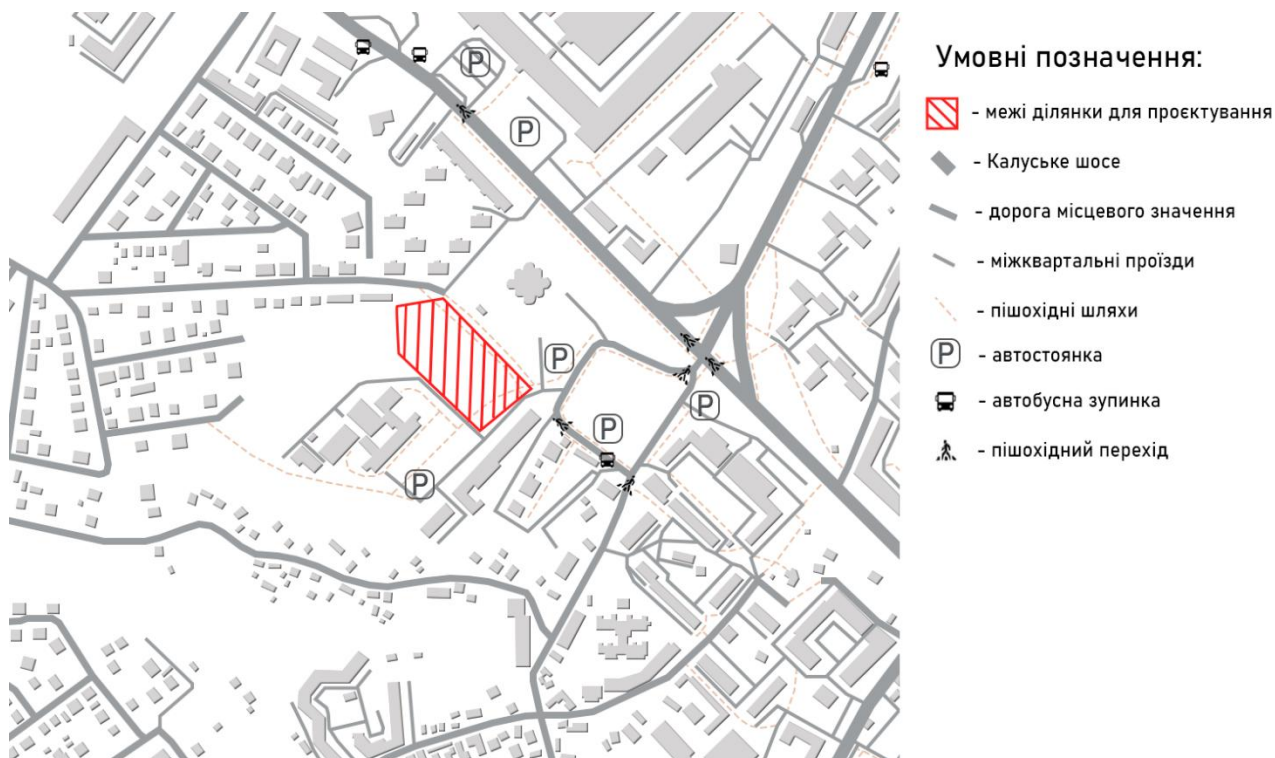

Схема транспортних і пішохідних зв'язків

Автомобільні дороги. Ділянка для проектування Центру має пряме сполучення з основною мережею міських транспортних комунікацій. Поблизу об'єкта проходить важлива магістральна артерія загальноміського значення — Калуське шосе, яке забезпечує зручний та швидкий зв'язок із центральною частиною Івано-Франківська, а також є важливим виїзним напрямком міста.

Безпосередній під'їзд до території об'єкта здійснюється через запроектовані дороги місцевого значення та міжквартальні проїзди, що дозволяє організувати чітку схему руху індивідуального, обслуговуючого та технологічного транспорту. Для зручності відвідувачів у безпосередній близькості до будівлі центру розташована розвинена інфраструктура для паркування, яка включає кілька відкритих автостоянок (P).

Громадський транспорт. У межах нормативної пішохідної доступності від ділянки проектування розташовані зупинки громадського транспорту (автобусні зупинки). Наявні маршрути муніципального та приміського сполучення забезпечують надійний зв'язок об'єкта з іншими житловими й

адміністративними районами міста. Розміщення зупинок на нормативно-комфортній відстані дозволяє мінімізувати час руху пішоходів від громадського транспорту до головного входу в Центр.

Пішохідна мережа. Проектом передбачена розвинена, безбар'єрна мережа пішохідних шляхів, яка інтегрує територію центру в існуючу структуру мікрорайону Пасічна. Наявні пішохідні переходи, розташовані на ключових транспортних вузлах та перехрестях поблизу ділянки, обладнані острівцями безпеки й пониженнями бордюрів, що гарантує безпечний та інклюзивний рух відвідувачів.

Запроєктовані пішохідні зв'язки прокладені вздовж основних міжквартальних проїздів та забезпечують найкоротші й максимально комфортні траєкторії руху людей від автобусних зупинок і паркувальних майданчиків безпосередньо до території проєктування.

Ділянка вирізняється вигідним розташуванням завдяки високому рівню транспортної доступності та глибокій інтегрованості в міську інфраструктуру. Її ключовими перевагами є мультимодальність (поєднання індивідуального, громадського та пішохідного руху), висока пішохідна проникність території, а також безпосередня близькість до основних планувальних і транспортних осей району, що створює сприятливі умови для функціонування громадського простору.

2.3 Аналіз історико-архітектурної цінності навколишньої забудови

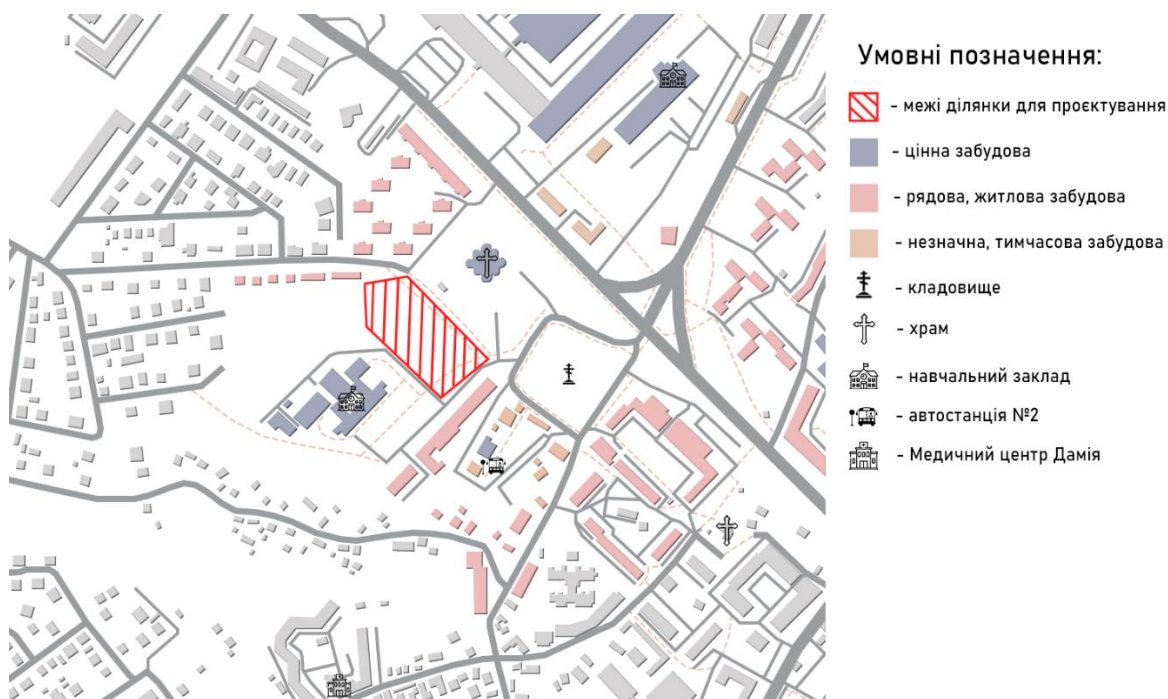

Схема цінності забудови

Ділянка проектування Центру сучасного мистецтва та креативних практик розташована у сформованій містобудівній тканині мікрорайону Пасічна, що характеризується різноманітним функціональним та архітектурно-історичним наповненням. Композиційне середовище навколо майданчика поєднує в собі масиви багатоповерхової рядової житлової забудови, яка виступає візуальним фоном та головним споживчим ядром об'єкта, а також ряд архітектурно цінних споруд громадського, соціального та духовного призначення. Зокрема, важливими локальними акцентами є медичний центр «Даміан», навчальний заклад, адміністративні будівлі та храм із меморіальною зоною, що формує зону спокою з північно-східного боку території. Додатковим містобудівним фактором виступає близькість Автостанції №2, яка функціонує як значний транспортно-соціальний вузол, що забезпечує високий рівень пішохідного та транспортного навантаження. Наявна навколо незначна господарська забудова та гаражні бокси підлягають візуальній ізоляції засобами проєктованого благоустрою та ландшафтного дизайну, що дозволить гармонійно інтегрувати новий культурний центр у структуру району та перетворити його на головний комунікаційний та естетичний центр цієї частини міста.

2.4 Комплексний містобудівний аналіз території проєктування

Схема містобудівного аналізу

Проектowana ділянка (окреслена червоним штрихом) займає вигідне планувальне положення на стику природного та урбанізованого середовища мікрорайону. Відповідно до схеми аналізу, територія проєктування безпосередньо охоплює такі функціональні зони:

- **Територія багатоквартирної житлової забудови** — ділянка безпосередньо інтегрована у структуру багатоповерхової забудови. Це зумовлює високу щільність населення навколо об'єкта та забезпечує постійний потік відвідувачів і пішохідну доступність.
- **Територія державного лісового фонду (держлісфонду)** — західна частина ділянки безпосередньо межує та частково накладається на лісовий масив. Це забезпечує унікальний рекреаційний потенціал та високі екологічні якості майбутнього об'єкта.

Містобудівна ситуація доповнюється сусідством із магістральною дорогою на північному сході та мережею житлових вулиць із півдня та заходу, які забезпечують зручні транспортні зв'язки. Проектне рішення спрямоване на гармонійне поєднання інтенсивної міської забудови з природним ландшафтом лісу.

2.5. Комплексна оцінка потенціалу Центру на основі SWOT аналізу

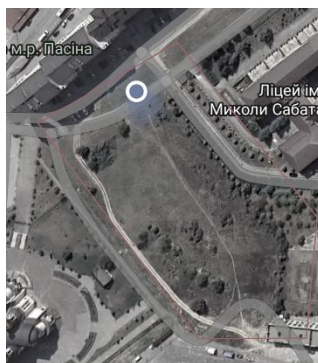
SWOT-аналіз

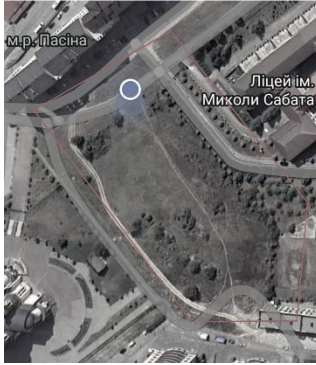
Проведений аналіз показує, що архітектурно-планувальна концепція Центру сучасного мистецтва володіє високим потенціалом для реалізації в структурі Пасічної. Використання монументальних, строгих геометричних форм будівлі площею 2800 м² є функціонально та економічно виправданим рішенням, яке дозволяє ефективно організувати внутрішній простір майстерень і тату-студій, а також створює новий візуальний орієнтир у мікрорайоні. Виявлені архітектурні виклики (глибокі об'єми та глухі стіни) повністю компенсуються інженерно-планувальними засобами — впровадженням систем верхнього світла (атріумів, зенітних ліхтарів) та проробкою ритміки фасадів. Створення такого об'єкта за межами історичного центру міста мінімізує зовнішні ризики, стимулює розвиток периферії та формує унікальну базу для навчання творчої молоді.

2.6. Фотофіксація ділянки

2.7. Організація функціонально-планувальної структури земельної ділянки

Схема функціонального зонування

Функціональна організація території Центру базується на оптимізації потоків відвідувачів та технологічних процесів. Відповідно до схеми, основним композиційним ядром є проєктована будівля, навколо якої організовано взаємопов'язані зони просто неба. Вхідна зона розміщена у південно-західній частині перед головним фасадом, виконуючи роль розподільчого шлюзу. Вона безпосередньо межує із зоною паркінгу, винесеною на південну периферію для ізоляції автомобільного транспорту від пішохідних маршрутів із забезпеченням вимог інклюзивності. Господарська зона інтегрована у східний сектор і примикає до тильної частини будівлі, що забезпечує автономну логістику та завантаження експонатів без перетину з публічними просторами.

Громадська та виставкова активність комплексу зосереджена у північній та західній частинах ділянки. Репрезентативна зона охоплює північний сектор,

виступаючи головним комунікаційним хабом для проведення масових заходів, та логічно взаємодіє з експозиційною зоною, призначеною для розміщення художніх інсталяцій просто неба. Весь комплекс активних зон оточує рекреаційна зона, яка формує зелений буферний периметр уздовж меж ділянки. Таке планувальне вирішення забезпечує акустичний захист Арт-центру від шуму мікрорайону Пасічна та створює гармонійне середовище для відпочинку.

ВИСНОВОК ДО РОЗДІЛУ 2

У результаті комплексного містобудівного та аналітичного дослідження території, вибраної під проєктування Центру сучасного мистецтва та креативних практик у м. Івано-Франківську, сформовано чітке уявлення про потенціал та обмеження ділянки. Об'єкт розташований у північно-західній частині міста поза межами історичного центру, безпосередньо в структурі мікрорайону Пасічна. Таке розташування є обґрунтованим кроком у напрямку просторової та культурної децентралізації Івано-Франківська, де проєктована будівля загальною площею 2800 м² покликана стати новим соціокультурним підцентром та візуальним магнітом для мешканців великого житлового масиву.

Аналіз інфраструктури підтвердив високий рівень транспортної та пішохідної доступності ділянки. Пряме сполучення з Калуським шосе, що є магістраллю загальноміського значення, та інтеграція в мережу вулиць місцевого значення забезпечують зручні під'їзди для індивідуального й обслуговуючого транспорту. Розміщення зупинок громадського транспорту та відкритих автостоянок у межах нормативної пішохідної доступності створює мультимодальні умови для відвідувачів, а сформована безбар'єрна пішохідна мережа із пониженнями бордюрів гарантує безпечний та інклюзивний рух людей від ключових транзитних вузлів мікрорайону.

Навколишнє середовище ділянки характеризується різномірною житловою та громадською забудовою без визначеної історико-архітектурної цінності, що дає повну свободу для формування сміливого, сучасного архітектурного образу Центру. Сусідство з такими важливими об'єктами, як церква Святого Великомученика Димитрія, собор Преображення Господнього, медичний центр «Дамія» та Автостанція №2, генерує постійні людські потоки. Водночас наявна поблизу незначна господарська й гаражна забудова, що межує з майданчиком, успішно нівелюється та ізолюється засобами ландшафтного дизайну, вертикального планування та комплексного благоустрою території.

Особливістю ділянки є її безпосереднє межування на західній межі із землями державного лісового фонду. Проектне рішення делікатно взаємодіє з цим природним контекстом, концентруючи капітальну забудову в межах урбанізованих територій, тоді як прилегла лісова зона інтегрується в загальну концепцію як ландшафтно-рекреаційне середовище для відпочинку, транзиту та творчої діяльності просто неба.

Проведена комплексна оцінка на основі SWOT-аналізу повністю підтвердила життєздатність архітектурно-планувальної концепції. Використання монументальних, строгих геометричних форм будівлі дозволяє раціонально й технологічно організувати складну внутрішню структуру майстерень, зокрема специфічних тату-студій, залів іконопису, скульптури та кераміки. Виявлені планувальні виклики, пов'язані з наявністю глухих стін та значною глибиною корпусу, ефективно компенсуються архітектурними засобами — впровадженням багатосвітлових атріумів, зенітних ліхтарів верхнього природного світла та ритмічним проробленням площин фасадів.

Таким чином, детальний аналіз ділянки та навколишнього контексту довів містобудівну доцільність, інфраструктурну готовність та високий потенціал території для подальшого архітектурно-будівельного проєктування. Отримані вихідні дані та аналітичні схеми є фундаментальною основою для розробки генерального плану та об'ємно-просторового вирішення об'єкта в наступному розділі.

РОЗДІЛ 3. ПРОЄКТНА ЧАСТИНА

3.1. Обґрунтування вибору ділянки

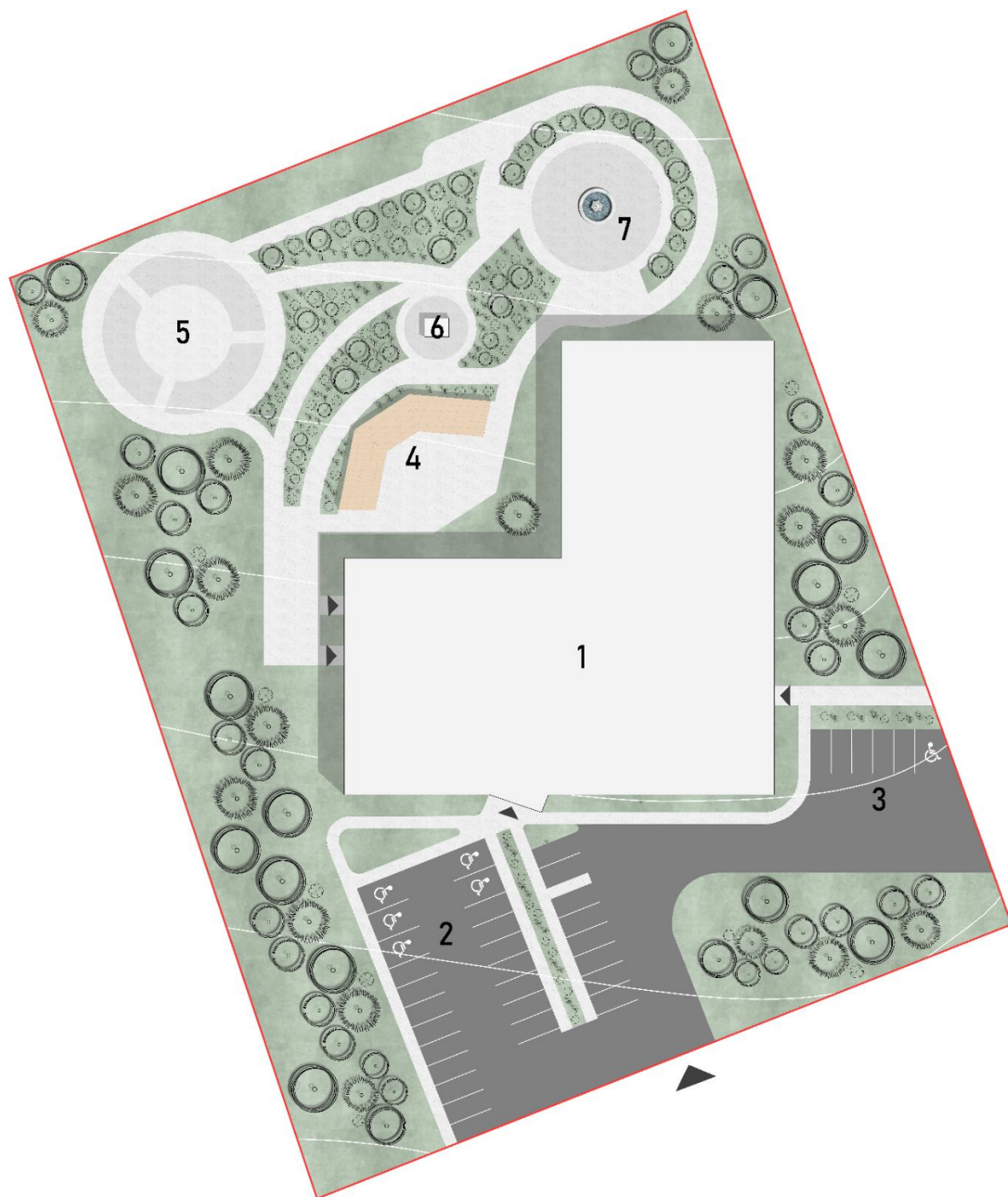
Сьогодні переважна більшість мистецьких просторів, галерей, театрів та осередків креативних індустрій Івано-Франківська зосереджена в історичному центрі. Це створює відчутний дисбаланс у розвитку міста, перетворюючи спальні райони на суто житлові зони, позбавлені якісного громадського та культурного життя. Створення арт-центру в Пасічній дозволить змістити фокус культурної активності, забезпечить мешканців великого мікрорайону локальним громадським магнітом та збалансує соціокультурну карту міста.

Мікрорайон Пасічна є одним із найбільших за чисельністю населення, проте він залишається просторово відрізаним від центральної частини міста річкою Бистриця Солотвинська. Єдиною магістраллю, що сполучає район із центром, є Пасічнянський міст, який практично щоденно у пікові години працює в режимі критичного перевантаження. Необхідність мешканців району регулярно їздити в центр задля дозвілля та культурного збагачення лише посилює цей транспортний колапс. Розміщення Центру сучасного мистецтва безпосередньо в Пасічній дозволить замкнути частину культурно-побутових потреб населення всередині мікрорайону, суттєво зменшивши навантаження на магістральні зв'язки та міст.

Проектована ділянка має високий рівень візуальної та транспортної доступності. Поява тут сучасного об'єкта з виразною архітектурою інтегрує креативний простір у структуру навколишніх ландшафтних та прибережних рекреаційних зон річки Бистриця.

Аналіз сучасних містобудівних тенденцій та стратегій розвитку доводить, що великі житлові масиви потребують багатофункціональних громадських будівель. Створення такого Центру активізує місцеву громаду, надасть простір для розвитку молодіжних ініціатив, виставок та локальних творчих майстерень безпосередньо за місцем проживання.

3.2. Генеральне планування

Експлікація генплану

1. Головна споруда
2. Парковка основна
3. Господарський під'їзд до споруди
4. Відкритий лекторій-амфітеатр
5. Зона тимчасових експозицій та виставок
6. Аварійний вихід з укриття
7. Фотозона з декоративним фонтаном

Умовні позначення до генплану

- ▲ - Заїзди на ділянку та входи в будівлю
- - Межі ділянки
- - Газон
- - Дорожнє покриття
- - Проектовані тротуари та пішохідні доріжки
- - Гумове покриття
- - Проектовані деревні насадження
- - Проектовані чагарникові насадження

Планувальна концепція Центру з креативними просторами у мікрорайоні Пасічна м. Івано-Франківська базується на гармонійному поєднанні урбаністичних, мистецьких та рекреаційних функцій через створення відкритого соціокультурного осередку в міському середовищі, де кожна зона має своє призначення та органічно взаємодіє з іншими елементами комплексу.

Функціональна організація території передбачає чітке зонування з урахуванням специфіки сучасних мистецьких та експозиційних потреб. Південна зона забезпечує головний доступ до комплексу та розташована у найбільш транспортно доступній частині ділянки, де також розміщено основний паркінг із нормативними місцями для маломобільних груп населення. Центральну позицію займає відкрита парадна площа та амфітеатр під відкритим небом, який створює культурно-мистецький акцент всього комплексу та надає простір для проведення лекцій, перформансів, кінопоказів та групових творчих практик. Декоративний фонтан стратегічно розміщений у північній частині території для створення заспокійливої водної атмосфери та естетичного акценту в зоні відпочинку.

Система виставкових майданчиків розподілена по території для забезпечення різноманітних функціональних потреб відвідувачів та проведення різних видів мистецької активності, включаючи зону тимчасових експозицій просто неба з круговою геометрією для всебічного огляду інсталяцій. Прогулянкові доріжки та пішохідні алеї формують єдину мережу маршрутів, що забезпечує доступність усіх зон комплексу та можливість активного відпочинку. Амфітеатр розташований з урахуванням природного рельєфу, створюючи ідеальний простір для проведення культурних заходів, презентацій та інших громадських активностей.

Особливу увагу приділено створенню сучасного ландшафту через організацію ландшафтних фотозон та локацій для відпочинку, які надають можливості для безпосередньої взаємодії з мистецтвом та природою. Зелена буферна зона з проєктованих дерев та чагарників забезпечує екологічний та

акустичний захист комплексу від міського шуму навколишньої забудови Пасічної, створюючи спокійне природне середовище. Господарська зона виділена для технічних потреб, обслуговування комплексу та безпечного завантаження габаритних експонатів, не порушуючи загальної гармонії простору. Для створення безпечних умов для відвідувачів у структурі генплану чітко передбачено прямий зв'язок з аварійним вихід із споруди.

Планувальне рішення передбачає диференційований підхід до вибору покриттів залежно від функціонального призначення зон. Вхідна зона та головні пішохідні алеї біля Центру облаштовані бетонною плиткою з фактурою, що забезпечує комфортне та безпечне пересування відвідувачів, особливо для маломобільних груп населення, створюючи при цьому естетично привабливу поверхню з тактильними властивостями. Майданчики для виставок та зона амфітеатру виконані з травмобезпечного та амортизуючого гумового покриття, що створює сучасну атмосферу, забезпечує хороший дренаж та комфортне проведення масових заходів. Господарська зона та паркінг мають асфальтове покриття, що забезпечує необхідну міцність для руху транспорту, легкість в обслуговуванні та довговічність експлуатації цих функціональних зон.

3.3. Архітектурно-планувальна структура проєктованого об'єкту

3.3.1. План на відмітці +0.000

Експлікація приміщень 1-го поверху

1. Виставковий зал трансформер 225,81 м²	26. Тамбур 7,20 м²
2. Інвентарна 28,39 м²	27. Навчальна аудиторія 30,34 м²
3. Комора матеріалів 21,61 м²	28. Навчальна аудиторія 30,34 м²
4. Навчальна аудиторія 39 м²	29. Комора матеріалів 3,75 м²
5. Навчальна аудиторія 41,16 м²	30. Навчальна аудиторія 57,14 м²
6. Навчальна аудиторія 41,16 м²	31. С/В Чоловічий 15,49 м²
7. Комора матеріалів 11,67 м²	32. С/В МГН 5,67 м²
8. Комора матеріалів 8,21 м²	33. С/В Жіночий 13,23 м²
9. Комора матеріалів 13,2 м²	34. Тамбур 16,56 м²
10. Навчальна аудиторія 18,82 м²	35. Кімната чергового персоналу 14,16 м²
11. Навчальна аудиторія 29,18 м²	36. Медичний пункт 16,52 м²
12. Кімната персоналу 11,51 м²	37. Комора мобільних меблів 24,98 м²
13. Гардероб для відвідувачів 23,99 м²	38. Приміщення подвійного призначення 36,89 м²
14. Тамбур 14,40 м²	39. Приміщення подвійного призначення 36,89 м²
15. Кімната прибирального інвентарю 12,31 м²	40. Приміщення подвійного призначення 39,16 м²
16. С/В Жіночий 12,23 м²	41. Приміщення подвійного призначення 39,16 м²
17. С/В МГН 5,67 м²	42. Їдальня 35,67 м²
18. С/В Чоловічий 15,49 м²	43. Кухня 17,84 м²
19. Медичний кабінет 12,66 м²	44. Склад продуктів 10,20 м²
20. Кабінет директора 15,78 м²	45. Склад продуктів 10,20 м²
21. Кімната для нарад 21,04 м²	46. Водонасосна 13,77 м²
22. Побутова кімната персоналу 18,14 м²	47. Електрощитова 13,86 м²
23. Архів 7,84 м²	48. Генераторна 13,86 м²
24. Кімната охорони 8,4 м²	49. Вентеляційна камера 13,86 м²
25. Бухгалтерія 13,44 м²	

Планувальна структура першого поверху розроблена з урахуванням складного рельєфу ділянки та вирішена у каркасно-стіновій конструктивній системі.

Несучий контур капітальних зовнішніх стін завтовшки 400 мм доповнений регулярною залізобетонною сіткою колон із квадратним перерізом 400×400 мм.

Модульна сітка колон запроєктована з кроком 6000 мм та 9000 мм, що відповідає укрупненому модулю для громадських будівель і дозволяє оптимально покривати великі прогони. Внутрішній простір, що не несе основного навантаження, розмежовано легкими міжкімнатними перегородками завтовшки 120 мм, що забезпечує гнучкість планування. Завдяки перепаду рельєфу будівля чітко ділиться на два взаємопов'язані блоки: надземний громадсько-навчальний та врізаний у схил підземний блок подвійного призначення із функцією цивільного захисту.

Головним композиційним та архітектурним акцентом лівого крила надземної частини є виставковий зал-трансформер під номером 1 площею 225,81 м².

Завдяки дев'ятиметровому кроку колон цей простір вирішений у вільній

планувальній схемі без глухих внутрішніх стін, що забезпечує візуальну легкість та мобільність експозицій. Максимальному розкриттю простору та його інтеграції з навколишнім середовищем сприяє масштабне фасадне скління з великими панорамними вікнами, які забезпечують високий рівень інсоляції та відкривають візуальний зв'язок із вулицею. Візуальну динаміку інтер'єру задає акцентна деконструктивістська стіна, розташована під кутом до загальної ортогональної сітки осей. Вона руйнує статичність простору, виступає яскравим тектонічним елементом та безпосередньо скеровує потоки відвідувачів углиб будівлі. Зал безпосередньо межує з інвентарною кімнатою та коморою матеріалів для забезпечення швидкої зміни експозицій. Головна вхідна група залу обладнана тамбуром, містким гардеробом для відвідувачів, кімнатою персоналу, медичним кабінетом та розвиненим блоком санітарних вузлів, серед яких передбачено спеціалізоване приміщення санвузла для маломобільних груп населення.

Вздовж головного комунікаційного коридору розвивається навчально-освітній блок, призначений для проведення лекційних та практичних занять. Він включає розвинену мережу навчальних аудиторій різної місткості, де приміщення під номерами 4, 5 та 6 мають середню площу близько 41 м², приміщення 10 і 11 служать компактними класами, а аудиторії 27, 28 і 30 у правому крилі розраховані на більшу кількість студентів. Для належного забезпечення навчального процесу та зберігання методичних матеріалів безпосередньо біля класів запроектовані допоміжні комори.

У правому нижньому куті плану розташований адміністративно-побутовий блок, який завдяки окремому тамбуру під номером 26 може функціонувати повністю автономно, не перетинаючись із потоками студентів чи відвідувачів виставкової зони. У цій зоні компактно зосереджені кабінет директора, кімната для нарад, бухгалтерія, архів та кімната охорони. Для комфорту співробітників адміністрації архітектурним рішенням передбачена окрема побутова кімната персоналу.

Унікальним об'ємно-просторовим рішенням проекту є верхній квадратний блок будівлі, який через особливості рельєфу є повністю або частково заглибленим під землю і проектується як споруда подвійного призначення з функцією бомбосховища. У мирний час приміщення подвійного призначення під номерами 38, 39, 40 та 41 площею від 36 до 39 м² експлуатуються як повноцінні навчальні аудиторії. Також у штатному режимі тут функціонує містка їдальня з повним технологічним циклом харчоблоку, що включає кухню та окремі склади продуктів.

В особливий період або під час оголошення повітряної тривоги цей блок трансформується у захисну споруду цивільного захисту, а навчальні класи стають зонами безпечного перебування людей. Для швидкого переобладнання простору передбачена комора мобільних меблів площею 24,98 м², де зберігаються розкладні стільці та столи, а їдальня з кухнею забезпечують автономне харчування людей в укритті. Логістика безпеки укриття підсилена автономними санвузлами, медичним пунктом та кімнатою чергового персоналу. Окрім внутрішніх сполучень із надземною частиною будівлі через шлюз-тамбур, з бомбосховища організовано прямий евакуаційний вихід безпосередньо на поверхню землі через довгу відкриту рампу з нормативним ухилом 8.00%, що гарантує безперешкодне та інклюзивне переміщення маломобільних груп населення.

Для забезпечення повної життєдіяльності комплексу та укриття в автономному режимі у верхньому правому куті плану запроектовано відокремлений інженерно-технічний вузол. До його складу входять водонасосна, електрощитова, вентиляційна камера, розрахована на режим фільтрації повітря для сховищ, а також генераторна, що гарантує аварійне енергопостачання об'єкта у разі відключення основних міських мереж.

[illegible]

Експлікація приміщень 2-го поверху

- 64

Планувальне рішення другого поверху розвиває загальну концепцію динамічного формоутворення та є логічним продовженням експозиційно-громадської зони комплексу. На відміну від першого поверху з його багатофункціональною структурою, другий рівень запроектований як відкритий, масштабний виставковий простір із трансформованою структурою (open space). Архітектурно-композиційні осі цього поверху повернуті під кутом до основної ортогональної сітки будівлі, що створює експресивне деконструктивістське середовище та забезпечує складну, цікаву гру просторових планів. Головне ядро поверху займає великий виставковий зал, який візуально та функціонально розділений на дві взаємопов'язані зони без використання глухих стаціонарних стін.

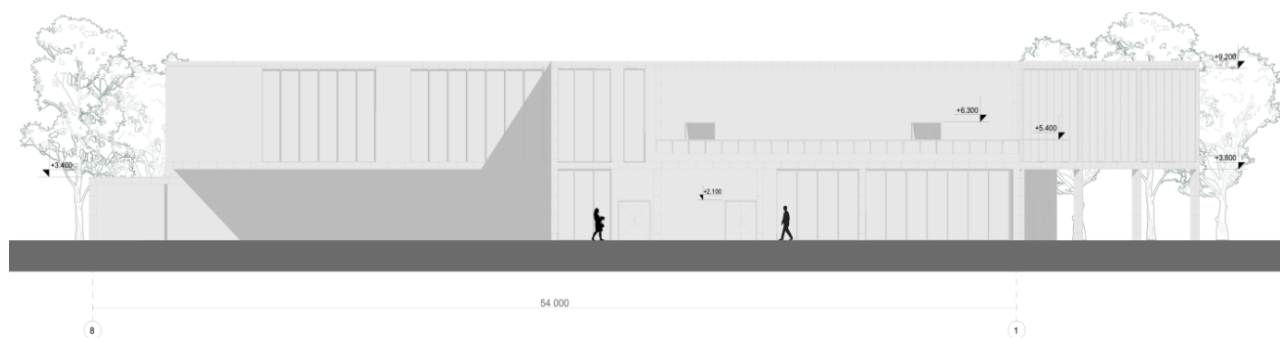
Основна, більша за площею частина виставкового залу розташована на вищій відмітці підлоги й плавно переходить у меншу експозиційну зону, що знаходиться у верхньому правому куті плану. Розмежування цих двох зон виконано за рахунок терасування простору — перепаду висоти рівня підлоги на 800 мм униз. Для забезпечення безбар'єрності, інклюзивності та комфортного пересування маломобільних груп населення, зв'язок між рівнями залу здійснюється не лише за допомогою відкритих внутрішніх сходів, а й через інтегрований внутрішній пандус із нормативним ухилом 8.00%. Весь периметр виставкового простору розкритий назовні завдяки великим панорамним вікнам, що створює ефект максимальної легкості, наповнює інтер'єр природним світлом і забезпечує панорамний огляд навколишнього ландшафту, візуально об'єднуючи внутрішній простір галереї із зовнішнім середовищем.

Обслуговуюча та адміністративна інфраструктура другого поверху скомпонована в окремі функціональні блоки, що межують із головним комунікаційним вузлом. Вертикальний зв'язок із першим поверхом забезпечується через центральний ліфтовий хол, що обладнаний пасажирськими ліфтами та суміжним блоком санвузлів, включаючи спеціально облаштовані кабіни для людей з інвалідністю.

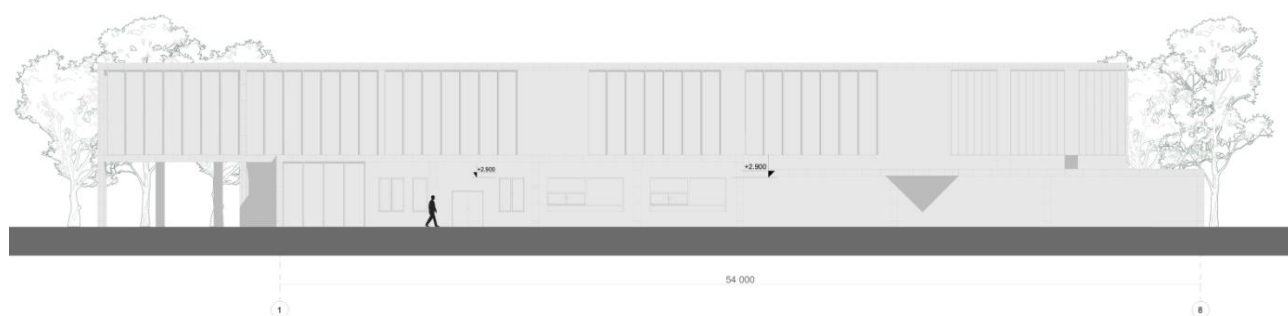
Питання безпеки та швидкої евакуації відвідувачів другого поверху вирішено через розгалужену систему вертикальних комунікацій, розраховану на значні відпочинкові та екскурсійні потоки. У лівому верхньому куті плану розташована ізольована евакуаційна сходові клітка типу СК1, що має безпосередній вихід назовні та гарантує безпечний вихід із будівлі у разі надзвичайних ситуацій. Додатково в лівій частині залу передбачені відкриті декоративні сходи, які виступають самостійним архітектурним елементом інтер'єру та забезпечують швидкий повсякденний зв'язок між виставковими рівнями першого та другого поверхів. Інженерне забезпечення та мікроклімат усього об'єму залу підтримується за рахунок технічних приміщень, зокрема вентиляційної камери, що розташована в структурі поверху.

3.4. Об'мно-просторове рішення

3.4.1. Фасади

Фасад 8-1

Фасад 1-8

Фасад А-Ж

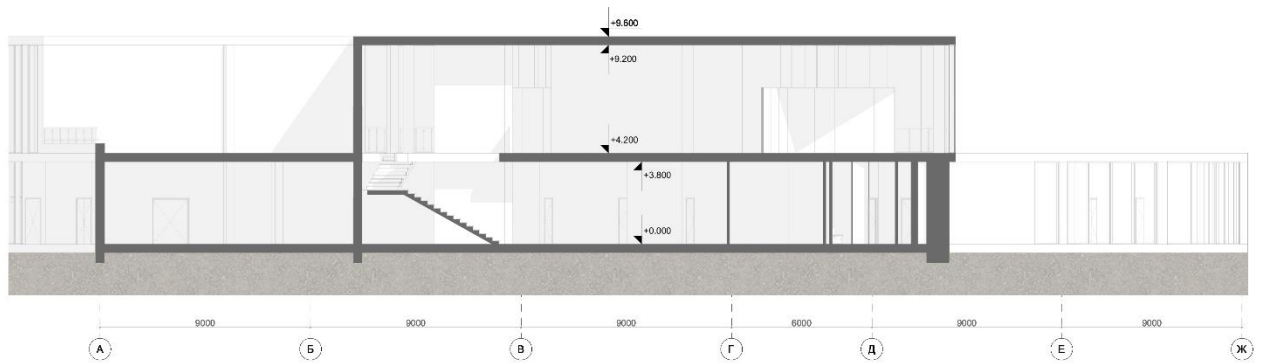
Фасад Ж-А

Зовнішній вигляд будівлі вирішений у стилістиці деконструктивізму, де динамічний силует фасадів формується за рахунок складної геометрії об'ємів, гострих кутів та жорстких ламаних ліній самих стін. Композиція побудована на контрасті глухих монументальних площин та великих площ панорамного скління, що розкриває внутрішній простір виставкових залів назовні. Стриманий лаконічний плоский дах підкреслює чіткість архітектурних форм і завершує монументальний образ споруди. Будівля активно взаємодіє зі складним рельєфом ділянки: її верхній блок частково заглиблюється в схил, що візуально підкреслює міцність та захисну функцію підземної споруди подвійного призначення.

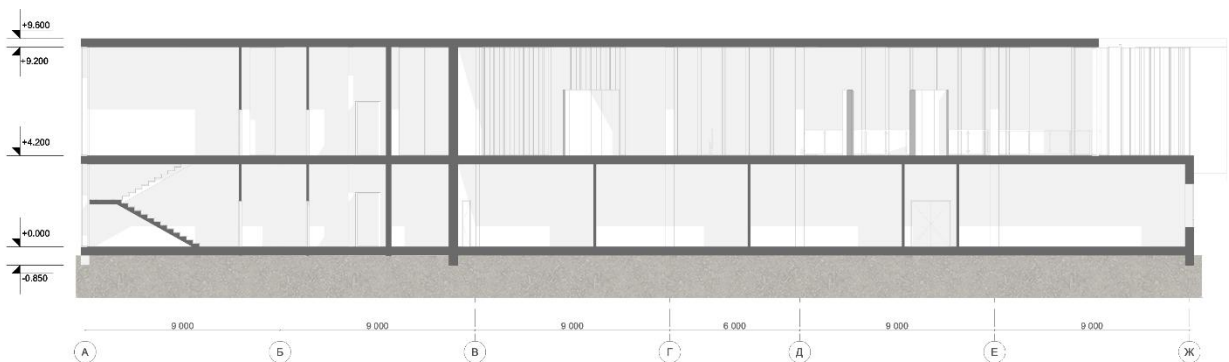
Для оздоблення основних надземних сірувато-білих площин фасадів запроектовано архітектурний монолітний бетон та великоформатні панелі з фібробетону. Вибір цього матеріалу дозволяє досягти ефекту чистої, безшовної монументальної скульптури, яка виростає з землі, та підкреслює брутальну тектоніку всього комплексу. Частина будівлі, що безпосередньо врізається в землю в зоні бомбосховища, вирішена в аналогічному масивному конструктиві з фактурного монолітного бетону світло-сірого відтінку, що інтегрує архітектурний об'єм у природний ландшафт схилу.

Елементом художньої виразності фасадів є масштабне панорамне скління, яке вирішене за допомогою сучасних алюмінієвих профільних систем. Металеві рами вікон запроектовані в темно-графітовому кольорі, що створює жорсткий, чіткий графічний контраст із загальною світлою колористикою стін. Таке поєднання матеріалів — грубого фібробетону, гладкого скла та темного металу профілів — забезпечує будівлі сучасний, прогресивний вигляд, що повністю відповідає функціональному призначенню Центру сучасного мистецтва.

3.4.2. Розріз

Розріз 1-1

Розріз 2-2

У вертикальному розрізі чітко простежується посадка будівлі на складний рельєф, де нижній блок із функцією бомбосховища частково заглиблений у схил для додаткового захисту ґрунтом. Вертикальні зв'язки забезпечуються центральним сходово-ліфтовим вузлом, евакуаційною сходовою кліткою СК1 та декоративними сходами у фое. Чиста висота приміщень повністю відповідає нормам для навчальних аудиторій та забезпечує необхідні габарити для експонування великоформатного мистецтва.

Конструктивна схема в розрізі вирішена у монолітному залізобетонному каркасі з капітальними стінами контуру завтовшки 400 мм. Головною інженерною особливістю є потужне монолітне перекриття та покриття завтовшки 400 мм. Глухі захищені площини підземного блоку контрастують із масштабними прорізами панорамного скління надземних виставкових рівнів.

3.4.3. Візуалізація

Тривимірний художній образ Центру сучасного мистецтва сформований як єдина, монолітна архітектурна скульптура, що динамічно виростає з природного рельєфу ділянки. Просторова композиція базується на поєднанні великих глухих площин світло-сірого архітектурного бетону та контрастних скляних еркерів і вітражів, які відображають навколишнє середовище та візуально полегшують масив будівлі. Лаконічний силует плоского даху підкреслює чистоту геометричних ліній та фокусує увагу на складній пластиці фасадних стін. Інтегрований благоустрій прилеглої території з чітким трасуванням пішохідних зон та озелененням виступає логічним продовженням деконструктивістської концепції об'єкта, забезпечуючи гармонійну інтеграцію комплексу в структуру міського середовища.

3.5. Реалізація вимоги інклюзивності та безпеки користувачів проєктованого об'єкту

3.5.1. Інклюзивність

Проектні рішення Центру сучасного мистецтва розроблені у повній відповідності до нормативних вимог ДБН В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд» та забезпечують рівні, комфортні умови безбар'єрного доступу для маломобільних груп населення (МГН), включаючи осіб із порушеннями опорно-рухового апарату, зору та слуху. На прилеглий території комплексу передбачено влаштування понижених бортових каменів у місцях перетину пішохідних шляхів із проїжджою частиною, а також укладання тактильної плитки для орієнтування. Головні входи до будівлі та входи до адміністративно-побутового блоку запроектовані в один рівень із поверхнею землі без улаштування порогів та сходинок, що повністю виключає фізичні перешкоди на початку руху відвідувачів. Ширина дверних прорізів тамбурів, вхідних груп та внутрішніх дверей становить не менше 0,9-1,2 метра, що є оптимальним для безперешкодного проїзду крісел-колісних.

Внутрішня логістика та об'ємно-просторове планування обох поверхів побудовані за принципом безперешкодного перетікання простору (open space) з мінімальною кількістю внутрішніх перегородок у виставкових зонах. Вертикальний зв'язок між першим та другим поверхами забезпечується за допомогою центрального ліфтового холу, обладнаного сучасними пасажирськими ліфтами з відповідними габаритами кабін, кнопками керування зі шрифтом Брайля та звуковим супроводом зупинок. На першому поверсі, в безпосередній близькості до головного вестибюля та гардероба, запроектовано спеціалізований блок універсальних санітарно-гігієнічних приміщень, обладнаних опорними поручнями, поворотною сантехнікою та системами екстреного виклику допомоги. Аналогічний інклюзивний санвузол передбачено в комунікаційному ядрі другого поверху, що гарантує доступність інфраструктури на всіх рівнях будівлі.

Особлива увага в проєкті приділена інклюзивності специфічних різнорівневих просторів комплексу та безпеці в особливий період. На другому поверсі виставкового залу, де закладено терасування простору із перепадом висоти підлоги на 800 мм, безбар'єрний зв'язок між верхньою та нижньою експозиційними зонами забезпечується не лише сходами, а й нормативним внутрішнім пандусом з ухилом 8.00%, обладнаним двосторонніми поручнями на двох рівнях випередження. Аналогічний підхід застосовано для блоку подвійного призначення, що функціонує в режимі споруди цивільного захисту. Евакуація людей, у тому числі маломобільних категорій, безпосередньо з бомбосховища на поверхню землі організована через пряму відкриту рампу з безпечним ухилом 8.00%. Це дозволяє людям на кріслах-колісних або літнім особам самостійно й швидко покинути захисну споруду у разі надзвичайної ситуації, повністю виконуючи державні вимоги щодо інклюзивності об'єктів цивільного захисту.

3.5.2. Пожежна безпека

Проектування Центру сучасного мистецтва здійснено у повній відповідності до вимог ДБН В.1.1-7:2016 «Пожежна безпека об'єктів будівництва» та ДБН В.2.2-9:2018 «Громадські будівлі та споруди». Завдяки поверховості комплексу та використанню монолітного залізобетонного каркаса як основної несучої системи, будівля відноситься до II ступеня вогнестійкості. Усі основні конструктивні елементи — несучі стіни завтовшки 400 мм, колони та міжповерхові перекриття — виконані з негорючих матеріалів (група горючості НГ). Протипожежні двері та люки у технічних приміщеннях, венткамері та на шляхах евакуації передбачені з межею вогнестійкості не менше EI 30, що стримує поширення вогню у разі виникнення надзвичайної ситуації. Вентиляційні системи комплексу додатково обладнані протипожежними клапанами з автоматичним спрацюванням.

Евакуаційна інфраструктура розрахована на швидке та безпечне виведення людей з усіх рівнів будівлі, враховуючи специфіку виставкових залів типу open space. Основним евакуаційним вузлом для другого поверху виступає ізольована сходово-клітка типу СК1, розташована у лівому верхньому куті плану, яка має безпосередній захищений вихід назовні. На першому поверсі евакуація здійснюється через роззосереджені виходи з вестибюля та додаткові виходи безпосередньо на прилеглу територію. Особливу увагу приділено підземному блоку подвійного призначення: швидке виведення людей із бомбосховища забезпечується через відкриту пряму евакуаційну рампу назовні. Всі двері на шляхах евакуації мають ширину прорізів не менше 1,2 метра та відкриваються виключно в напрямку виходу з будівлі.

3.5.3. Укриття

Згідно з нормативними вимогами ДБН В.2.2-5:2023 «Захисні споруди цивільного захисту», у підвально-цокольному рівні Центру сучасного мистецтва запроектовано споруду подвійного призначення із захисними властивостями протирадіаційного укриття. У мирний час дані приміщення інтегровані в загальну структуру закладу та використовуються як лекційні зали, допоміжні простори чи комори, а в особливий період вони оперативно переводяться в режим захисної споруди. Проектне рішення повністю враховує специфіку громадської будівлі та розраховане на забезпечення одночасного, надійного і безбар'єрного захисту для 100% розрахункової кількості відвідувачів, студентів та обслуговуючого персоналу комплексу.

Конструктивні характеристики підземного блоку забезпечують високий рівень безпеки та стійкості до зовнішніх впливів. Усі несучі та огорожувальні елементи укриття — капітальні стіни контуру, внутрішні опори та міжповерхове перекриття — виконані з монолітного залізобетону завтовшки 400 мм із використанням негорючих матеріалів класу НГ. Така товщина конструкцій значно перевищує мінімальні вимоги щодо межі вогнестійкості (REI 60) і гарантує надійний захист від ударної хвилі, уламків та механічних навантажень під час надзвичайних ситуацій. На входах до захисної споруди передбачено встановлення сертифікованих захисно-герметичних та герметичних дверей з ущільнювачами, що унеможлиблює проникнення небезпечних речовин всередину. Місткість споруди розрахована відповідно до чинних стандартів із забезпеченням необхідної питомої площі на одну особу.

Внутрішня інфраструктура забезпечує тривале автономне перебування людей та обладнана всіма необхідними інженерними системами. У структурі поверху запроектовано ізольовану вентиляційну камеру, призначену для монтажу фільтровентиляційної установки, яка працює в режимах чистої вентиляції та фільтрації для забезпечення нормативного мікроклімату й подачі свіжого повітря. Укриття облаштовано автономним блоком санітарних вузлів,

розділених на чоловічу та жіночу зони, а також окремою кабіною для маломобільних груп населення, що обладнана поручнями та системою екстреного виклику. Безпека внутрішнього простору підтримується системами автоматичного протипожежного захисту, оповіщення, аварійного освітлення від акумуляторних джерел живлення та безперебійного зв'язку.

Шляхи евакуації із захисної споруди запроектовані з урахуванням вимог інклюзивності та швидкого розвантаження приміщень. Окрім повсякденного зв'язку через сходово-ліфтовий хол будівлі, для екстреної евакуації безпосередньо на поверхню землі передбачена пряма відкрита рампа з безпечним ухилом 8.00%. Таке планувальне рішення дозволяє повністю уникнути тисняви та зустрічних потоків людей, а також створює умови для самостійної евакуації осіб на кріслах-колісних та інших маломобільних категорій населення. Територія навколо зовнішнього виходу з рампи залишається вільною від забудови, що забезпечує безперешкодний під'їзд автомобілів екстрених і рятувальних служб безпосередньо до зони евакуації.

3.6. Енергоефективність

Проектні рішення Центру сучасного мистецтва розроблені з урахуванням вимог щодо раціонального використання енергетичних ресурсів та теплового захисту відповідно до ДБН В.2.6-31:2021 «Теплова ізоляція будівель» та ДБН В.2.6-33:2018 «Будинки і споруди. Енергозбереження». Оскільки об'єкт будівництва розташований у місті Івано-Франківськ, усі теплотехнічні розрахунки огорожувальних конструкцій виконані відповідно до нормативів для І (першої) кліматичної зони України. Комплексний підхід до проектування енергоефективного середовища дозволяє мінімізувати теплові втрати через оболонку будівлі в зимовий період та зменшити навантаження на системи кондиціонування повітря влітку, забезпечуючи високий клас енергоефективності комплексу.

Конструктивне вирішення зовнішніх стін передбачає влаштування системи вентильованого фасаду з використанням великоформатних фібробетонних панелей та ефективного шару теплоізоляції з негорючої мінеральної (кам'яної) вати. Товщина утеплювача розрахована таким чином, щоб забезпечити приведений опір теплопередачі зовнішніх стін не менше нормативного значення $R_{req} \geq 4.0 \text{ м}^2 \cdot \text{К/Вт}$. Суміщене плоске покриття (дах) будівлі та підлога цокольного рівня, який межує з ґрунтом у зоні бомбосховища, проектується з посиленням гідро- та теплоізоляційним шаром (на основі екструдованого пінополістиролу та щільної мінеральної вати), що гарантує досягнення нормативних показників опору теплопередачі не менше

$R_{req} \geq 6.0 \text{ м}^2 \cdot \text{К/Вт}$ для покрівлі та $R_{req} \geq 3,75 \text{ м}^2 \cdot \text{К/Вт}$ для підлоги відповідно.

Особлива увага приділена масштабним площам панорамного скління виставкових залів, які є потенційними джерелами тепловтрат. Для вітражних та віконних систем запроектовано сучасні енергоефективні двокамерні склопакети з аргоновим наповненням та низькоемісійним м'яким напиленням на внутрішньому склі. Металеві алюмінієві профілі рам передбачені з

терморозривом, що виключає утворення містків холоду та випадіння конденсату в інтер'єрі. Приведений опір теплопередачі світлопрозорих конструкцій становить не менше $R_{req} \geq 0,9 \text{ м}^2 \cdot \text{К/Вт}$ що повністю нівелює негативні теплотехнічні фактори великих скляних площин, забезпечуючи комфортний мікроклімат для відвідувачів та належні умови для збереження експонатів мистецтва.

3.7. Техніко-економічні показники

1. Площа ділянки – 11013,36 м²
2. Площа забудови – 2283,83 м²
3. Будівельний об'єм – 16703,87 м²
4. Площа озеленення – 4668,7 м²
5. Площа парковки – 1491,15 м²
6. Кількість паркувальних місць – 35місць

ВИСНОВОК ДО РОЗДІЛУ 3

У третьому розділі було повністю сформовано архітектурно-конструктивне та об'ємно-просторове вирішення Центру сучасного мистецтва. Розроблена концепція вдало поєднує сміливу деконструктивістську естетику фасадів із жорсткими сучасними вимогами до безпеки громадських споруд. Завдяки грі об'ємів, поєднанню світлих фібробетонних панелей та масштабного панорамного скління з темно-графітовими профілями, будівля отримала прогресивний та динамічний вигляд. При цьому споруда гармонійно сідає на складний рельєф ділянки, а лаконічний плоский дах чітко підкреслює чистоту й монументальність архітектурних форм.

Основою конструктивної надійності комплексу став міцний монолітний залізобетонний каркас із товщиною стін та перекрить 400 мм. Таке інженерне рішення дозволило організувати в заглибленому цокольному рівні повноцінне та безпечне укриття подвійного призначення з усім необхідним автономним обладнанням. Усі комунікаційні вузли будівлі, включаючи внутрішній ліфт, просторі зони open space, а також відкриту евакуаційну рампу та внутрішні пандуси, спроектовані з урахуванням безбар'єрності для маломобільних груп населення. Разом із продуманою пожежною безпекою та посиленням утепленням стін і вітражів під особливості нашого клімату, проєкт повністю готовий до реальної та комфортної експлуатації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про регулювання містобудівної діяльності : Закон України № 3038-VI
<https://zakon.rada.gov.ua/>
2. ДБН В.2.2-9:2018. Громадські будівлі та споруди. Основні положення.
Київ : Мінрегіон України, 2019. 46 с.
https://e-construction.gov.ua/laws_detail/BN01:2084-7360-9378-3607?doc_type=2
3. ДБН В.2.2-40:2018. Інклюзивність будівель і споруд. Основні положення.
Київ : Мінрегіон України, 2019. 64 с.
https://e-construction.gov.ua/laws_detail/BN01:2101-4608-3065-1581?doc_type=2
4. ДБН В.2.2-5:2023. Захисні споруди цивільного захисту. Київ :
Мінінфраструктури України, 2023. 115 с.
https://e-construction.gov.ua/laws_detail/BN01:9096-0455-6544-5353?doc_type=2
5. ДБН В.1.1-7:2016. Пожежна безпека об'єктів будівництва. Основні
положення. Київ : Мінрегіон України, 2017. 43 с.
https://e-construction.gov.ua/laws_detail/BN01:9926-4620-3670-6586?doc_type=
6. ДБН В.2.6-31:2021. Теплова ізоляція будівель. Київ : Мінрегіон України,
2022. 51 с.
https://e-construction.gov.ua/laws_detail/BN01:0295-4277-0874-8932?doc_type=
7. ДБН В.2.6-33:2018. Конструкції будинків і споруд. Будинки і споруди.
Енергозбереження. Київ : Мінрегіон України, 2018. 38 с.
https://e-construction.gov.ua/laws_detail/BN01:1964-7920-3528-0160?doc_type=2

8. ДБН Б.2.2-12:2019. Планування та забудова територій. Київ : Мінрегіон України, 2019. 184 с.
https://e-construction.gov.ua/laws_detail/BN01:2050-6065-7237-3998?doc_type=
9. Архітектурне проектування громадських будівель і споруд, Лінда С.М., 2010
<https://obuchalka.org/2014020575627/arhitekturne-proektuvannya-gromadskih-budivel-i-sporud-linda-s-m-2010.html>
10. Українська академія мистецтв, випуск 33, Остап Кутняк, Володимир Чернявський
<https://journals.naoma.kyiv.ua/index.php/uam/issue/view/2/2>
11. Основні принципи та прийоми реновації промислової забудови на прикладі м. Вінниці, А. С. Субін-Кожевнікова, О. І. Хороша, А. С. Голосенко
<https://doi.org/10.31649/2311-1429-2021-2-67-72>
12. Jam Factory Art Center – Арт Центр "Фабрика Повидла"
<https://jamfactory.ua/>
13. Promprylad. The Renovation changing Ivano-Frankivsk
<https://www.ukrainer.net/en/promprylad-renovation-en/>
14. Ревіталізація: це повне відновлення життя в занедбаних просторах - Karpaty.net.ua
<https://www.karpaty.net.ua/revitalizaciya-cze-povne-vidnovlennya-zhyttya-v-zanedbanyh-prostoraх/>

